

KRISTENT Perspektiv

7. ÅRG. NR. 3, 2004

Opslugt af endetiden

To konservative amerikanske kristne har fået overvældende succes med en romanserie om de sidste tider. "Ladt Tilbage" hedder 12-binds-værket, som har slået John Grisham og Stephen King på best-seller-listen i USA og romanerne bliver læst langt ud over kristne kredse. Vi ser på det litterære endetids-fænomen, som har fået de apokalyptiske spekulationer til at blusse op igen.

Side 9

Lidenskabens kræfter

Det moderne menneskes ekstreme kropsbevisthed møder os alle vegne og presser sig ind på os alle steder fra. Vi er i serien om de syv dødssynder er vi nået til ukyskhed.

Side 2

Løven, Heksen og Garderobeskabet

Den første bog, der udkom i Narnia-serien, var "Løven, Heksen og Garderobeskabet. Læs mere om Narnia, hvor der "altid er vinter, men aldrig jul."

Side 14

Kan man være kristen uden at tro på Gud?

Taarbæk-præsten Thorkild Grosbøll har med sin udtalelse om, at Gud har "abdiceret" sat fokus på det nye gudssyn, som præger dele af kirken og dens teologer. Vi stiller her skarpt på det moderne gudsbillede.

Side 11

OGSÅ I BLADET...

Dantes Komædie

I serien om klassikerne beskriver Dantes Guddommelige Komædie - et episk digt, hvor middelalderens teologiske, filosofiske og politiske ideer sammensmeltes i en rejse gennem Helvede, Skærsilden og Himmelen. Side 6

Lidenskabens kræfter

[**Ukyskhed:** Kødets lyst. I moderne sprog synonymt med liderlighed.]

Bare lyden af ordet "kysk" virker som en provokation for det moderne øre. Det smager af middelalder og fugtige klostervægge og lugter langt væk af snerpethed. Mange vil heller ikke vide, hvad vi taler om, når vi siger, at nogen er kysk eller ukysk.

Kysk defineres i den seneste udgave af "Nudansk Ordbog" som "dydig", i "Dansk etymologisk ordbog" med "sædeligt god" eller "hvad, der sømmer sig". Ukyskhed er i moderne sprog mere eller mindre synonymt med "liderlighed".

Det er vigtigt at være sig bevidst, at det, som kirken har sagt om disse ting, ikke uden videre er det, Skriften eller skiftende tider siger. At ukyskhed, også kaldet "kødets lyst", har noget med sex at gøre, er klart for os alle.

At føle lidenskab er naturligt nok og er ikke i sig selv synd, men lidenskab og lyst er voldsomme kræfter, som vi let mister kontrollen over.

Fristelse til synd følger derfor ofte, når lidenskaberne vækkes. Men Gud siger, at vi er ansvarlige for vore handlinger; vi behøver ikke nødvendigvis at ligge under for vort begær.

Til Kain sagde Herren f.eks.: "Hvor

for er du vred, og hvorfor går du med sænket hoved? Hvis du gør det gode, kan du se frit op, men hvis du ikke gør det gode, lurer synden ved døren. Den vil begære dig, men du skal herske over den" (1 Mos 4:6-7).

Den bibelske lære om arvesynd står ikke for ansvarsfrihed og for, at vi slet ingen vilje har til at modstå synden med, men for, at vi har en syndig natur. Derfor er vi disponerede for at lytte til synden og finde den nydelsesfuld (jvf. Heb 11:25).

I sit store anklageskrift mod men-

I middelalderkirken er de syv dødssynder: Stolthed, gerrighed, misundelse, grådighed, ukyskhed, dorskhed og vrede.

Af Louis Nielsen

DE SYV DØDSSYNDER 4

Ukyskhed

neskeheden i Rom 1-3 slår Paulus det atter og atter fast, at ingen vil kunne påberåbe sig at være ansvarsfri, men at vi alle "står strafskyldige over for Gud" (Rom 3:19).

Flere afvigelser

Mange af kirkefædrene vrængede på næsen ad sex, og det er heller ikke ualmindeligt, at helliggørelsesbevægelser har afvist sex som nærmest pr definition uren og syndig. Allerede på apostlenes tid var det svært for mange i menighederne at relatere kristeligt til sex, og Det nye Testamente afspejler de mange holdninger, omvendte holdninger kunne have til sex lige fra at praktisere sex på hedensk manér til ekstrem libertinisme eller askese og forbud mod sex.

Paulus' undervisning i hans breve viser, at han mødte alle de her nævnte former for afvigelse fra, hvad der stemmer med kristendommens lære.

Paulus forsvarede ægteskabet, herunder også den seksuelle forening mellem ægtemand og hustru. Dette er i nøje overensstemmelse med Paulus' jødiske rødder og rodfæstethed i Det gamle Testamente, hvor den seksuelle enhed i ægteskabet er noget både godt,

naturligt, smukt og nydelsesfuldt, som vi skal modtage som en af Skaberens særlige gaver til mennesket, som vi som skabte i Guds billede kan forholde os bevidst, og ikke kun instinktivt, til.

En af følgerne af vort oprør mod Gud rammer os netop i sexlivet. Paulus beskriver det sådan i Romerbrevet kapitel 1 fra vers 24-27:

“Derfor prisgav Gud dem i deres hjer-
tes begær til urenhed, så de indbyrdes
vanærede deres legemer. De udskiftede
Guds sandhed med løgnen og dyrkede
og tjente skabningen i stedet for skabe-
ren - han være lovet til evig tid! Amen.
Derfor prisgav Gud dem til vanærende
lidenskaber: Deres kvinder udskiftede
den naturlige omgang med den natur-
stridige, og ligeså opgav mændene den
naturlige omgang med kvinden og op-
tændtes af deres begær efter hinanden;
mænd levede skamløst med mænd og
pådrog sig derved den straf for deres
vildfarelse, som de forjente”.

Livskraften

Uanset, hvor oplyste vi bliver, har de fleste af os en instinktiv fornemmelse af, at livets kræfter indeholder noget mysteriøst, at livet selv er større end summen af alle enkelt-eksistenser.

Som skabninger føler vi os indbyrdes afhængige af andre skabninger og måske også afhængige af livskraften selv, hvordan vi så end definerer den.

Sexakten mellem de to køn er bestemt til at skulle medføre, at nyt liv skabes. Hos dyrene er der tale om et blindt instinkt, hos mennesket er der en bevidsthed om at være skabere af nyt liv. Religion beskæftiger sig generelt med den side af tilværelsen, som ligger ud over den iagttagelige og sanselige verden, med det transcendent og mysteriøse, med livsgåden og livstydningen.

Det, der holder livet i gang (livskraften), er en af de ting, som religionen mest sikkert forholder sig til. Når der ses bort fra de store monoteistiske religioner som jødedom, kristendom og islam er de fleste religioner på en eller anden vis naturreligioner, og det er i virkeligheden naturen og naturens kredsløb, man i gudernes og myternes skikkelser dyrker og beskriver.

Og i naturen spiller sex en afgørende rolle, derfor indtager den rå dyrkelse af sex en stor rolle i de fleste naturreli-

**Vor krop er ikke et ingenmandsland, som
vi kan gøre med, som vi vil, men en del af
vor hele menneskenatur, og Gud har endda
bestemt den for evig herlighed.**

gioner. Det være sig i Ba'alsdyrkelsen blandt kana'anæerne kendt fra Bibelen, hos grækerne i deres dyrkelse af Olympens guder og i vore nordiske forfædres dyrkelse af asaerne, og nu til dags mellem naturfolk i Asien, Polynesien, Australien og Afrika og mellem indianerstammer i Syd-og Nord Amerika og hos inuitterne i nord.

Bibelens Gud er ikke en naturgud. Han er til uden for rum og tid, og rum og tid skylder ham, at de er til. Han har skabt alle ting, også livsbetingelserne og den fysiske og biologiske verdens love, men selv er han ikke underlagt nogen lov, men helt og aldeles fri.

Han sidder inde med al kraft og styrke, men han er ikke kraft, han er JEG ER, dvs. intensiv personlig, mere personlig end nogen af os. Og han er hellig. Lyset er hans rige, renhed præger alt, hvad han er, og alt hvad han gør.

Hedenskabet er i sit væsen et udtryk for menneskets frafald fra den ene og sande Gud og en perversion af både hans natur, hans gerninger og hans vilje med os mennesker og bestemmelse med os.

“De regnede det ikke for noget værd at kende Gud”, siger Paulus og fortsætter: “Derfor prisgav Gud dem til en forkastelig tankegang, så at de gjorde, hvad der ikke sømmer sig” (Rom 1:28).

Ikke alene nedskriver mennesket Gud, det nedskriver også sig selv, den herlighed og ære at være skabt i den evige Guds billede. Og det er ophavet til al umoralitet, ondskab, undertrykkelse og uretfærdighed i verden.

Gud vil, at hans egen natur skal præge

det enkelte menneskes liv i relation til sig selv og i relation til andre. Dette gælder ikke mindre for sexrelationens vedkommende end for nogen anden relation.

Det ligger i menneskets natur at ville have sine drifter og behov tilfredsstillet, helst så snart de melder sig. Er vi tørstige, vil vi gerne have noget at drikke, er vi sultne vil vi have noget at spise, trues vort liv, kæmper vi for at bevare det, og tilsvarende føler vi, at melder trangen til sex sig, har vi også et umiddelbart krav på at få det opfyldt.

Jo raskere, rigere og rørige vi føler os, des mere vil vi generelt føle, at det ligefrem er vor ret at få vore behov tilfredsstillet og dækket.

Mere end drifter

Men mennesket er mere end summen af dets drifter, det er også ånd. “Det lever”, som Loven og som Jesus sagde det, “ikke af brød alene, men af hvert et ord, som udgår af Guds mund”. Vor krop er ikke et ingenmandsland, som vi kan gøre med, som vi vil, men en del af vor hele menneskenatur, og Gud har endda bestemt den for evig herlighed.

Paulus siger det særdeles klart, at vor Herre Jesus Kristus ved sit synlige komme “skal forvandle vort fornedrede legeme og give det samme skikkelse som hans herliggjorte legeme med den kraft, hvormed han kan underlægge sig alt” (Fil 3:21).

“Legemet”, siger Paulus også “er ikke til utugt, men er til for Herren, og Herren for legemet, og Gud oprejste Herren og vil oprejse os ved sin kraft”

(1 Kor 6: 13). "I tilhører ikke jer selv".

For moderne tænkende mennesker er det lodret fornærmende at få at vide, at ens krop ikke tilhører en selv, jvf. abortdebattens ulideligt gentagne slogan: "Kvinden råder over sin egen krop!".

I en verden, hvor så meget synes uvirkeligt og uden substans, er ens krop snart noget af det eneste sikre, substantielle og virkelige, man har at forholde sig til. Den er ens virkelige selv, den er ens egen, og med den må man da gøre lige præcist, hvad man vil. Det vedkommer ikke andre, og slet ikke Gud.

Dyrkelse af kroppen

Det moderne menneskes ekstreme kropsbevidsthed møder os alle vegne og presser sig ind på os alle steder fra. Stramtsiddende og minimalistisk tøj, billeder i trykte reklamer og sekvenser i elektroniske medier, idealmål og slanketure, fitnessbølgen, voldsomt duftende og seksuelt ophidsende parfumer, tatoveringer, piercinger, skønhedsklinikker og kosmetiske operationer.

Og på det mere dæmoniske plan rockidolernes gøren sig hæslige, satanisme og sadomasochisme er altsammen udtryk for, at det er gennem kroppen, at vi søger identitet, autonomi og virkelighed.

Det faldne menneske vil altid gerne dele, hvad Gud holder sammen, for vi vil gerne have et område, hvor vi ikke er afhængige af Gud. Når alt kommer til alt er syndefaldets væsen gemt her, det var der lige fra begyndelsen i slangens ord til Eva: "I bliver som Gud", dvs. uafhængig og enerådende.

Men Gud samler og deler ikke. "Sekulært" og "helligt" er kategorier, vi helst vil have, der skal være vandtætte og sikre skotter imellem, men det er ikke Bibelens måde at tænke på.

Her mødtes Israel af Guds krav på det, at det som hans folk og pagtens folk skulle være helligt, for "jeg, Herren jeres Gud, er hellig" (3 Mos 19:2). Og dette hellighedskrav var ikke alene rituelt bestemt, men i allerhøjeste grad også etisk, og ikke mindst på "seksualpolitikens" (familiepolitikens område):

"Tal til israelitterne og sig til dem: Jeg er Herren jeres Gud. I må ikke bære jer ad, som man gør i Egypten, hvor I

boede, og I må ikke bære jer ad, som man gør i Kana'an, hvor jeg fører jer hen. I må ikke følge deres skikke. I skal følge mine retsregler, og I skal holde mine love og vandre efter dem. Jeg er Herren jeres Gud. I skal holde mine love og retsregler; det menneske, der følger dem, skal leve ved dem. Jeg er Herren!" (3 Mos 18:1-5).

Tre gange i denne korte indlednings tekst til et helt kapitel om, hvad vi bedst kan kalde seksuallovgivning, understreges det, at Gud er Herren.

Jesus kom og blev menneske, Skriften siger herom, at "et legeme har du beredt mig" (Heb 10:5). I det legeme adlød Jesus Gud, tjente ham, stolede på ham, elskede ham, gjorde godt, det legeme gav han også hen som syndoffer for Gud på korset og helligede os for evigt (Heb 10:6-10). Også vi er kaldede til at "ære Gud i vore legemer" og "bringe vore legemer, som levende, hellige og velbehagelige ofre til Gud", og det, siger Paulus, "skal være vores åndelige gudstjeneste" (Rom 12:1-2; 1 Kor 6:20).

Israel ved udgangen af Egypten og Israel senere midt blandt kana'anæerne var konstant fristede til ikke at tage dette med Guds hellighed for pålydende og til, som syndige mennesker er flest, at slippe tøjlernes løs og bare følge kana'anæerne, og det så meget mere som at gøre det virkelig opfyldte en lyst, som fordærvet menneskenatur har iboende i sig.

At skabe seksuel renhed blandt de nyomvendte var tilsvarende en af

**Det faldne menneske vil altid gerne dele,
hvad Gud holder sammen, for vi vil gerne
have et område, hvor vi ikke er afhængige
af Gud. Når alt kommer til alt er synde-
faldets væsen gemt her,**

de første undervisningsmæssige og pastorale udfordringer, apostlene blev stillet over for, havde evangeliet først fået rod faste i en eller anden by (se ApG 15:20 og 29; 1 Kor 5 og 6; Ef 5:3; Kol 3:5; 1 Thes 4:3-8; Heb 13:4).

Som al bibelsk etik eller moral er begrundet i Bibelenes åbenbaring af hvem Gud er, således er seksualetikken det også. Bibelen har en etik og en moral, men den indgår i den løbende frelsesfortælling og står ikke uden for denne. Bibelen kan derfor ikke siges at være moralistisk.

Uden tvivl bringer seksuel synd tit megen menneskelig elendighed med sig både i den enkeltes personlige udvikling og karakterdannelse, og ofte ulykkelige konsekvenser for andre end de direkte implicerede, men disse er ikke de primære grunde til Bibelens stærke afstandstagen fra seksuel synd (ukysk opførsel).

Brud på helheden

Grundlæggende udtrykker ukysk adfærd, som flere andre af de såkaldte dødssynder gør det, at vi river os ud af den sammenhæng, vi er sat i af Gud. "Helhed" er Guds vej, brudthed syndens vej.

Helheden mellem mand og kvinde i ægteskabets enhed kommer til at stå overfor sidespringet, hvor sex mere eller mindre opfattes som en vare og seksualpartneren som en genstand, man bruger. Pornografi tingsliggør og løsriver sexakten fra kærligheden og intimiteten mellem de to og

nedværdiger ved at lukke brugeren af pornografi ind i et rum og i en sfære, hvor han ikke har nogen adkomst. Og sex mellem to af samme køn bryder med det, at i "Guds billede skabte han det (mennesket), som mand og kvinde skabte han dem" (1 Mos 1:27).

Seksuel synd er i princippet hverken mere eller mindre alvorlig end anden. Synd, synd er synd, og kun Gud kan dømme synd og afgøre om en synd er mere alvorlig end en anden. Men seksuel synd står i en kategori for sig selv som synd, som Paulus kalder "synd mod sit eget legeme" (1 Kor 6:18). Hvad kan han mene med det?

Det er interessant og afgørende, at Paulus ikke angriber problemet utugt i korinthermenigheden moralistisk, men at han begrundet, hvorfor utugt ikke bør kunne tænkes i en kristen forsamling, med en større teologisk udredning, i hvilken han inddrager stort set alle de betydninger, som han teologisk knytter til ordet "legeme" eller krop (1 Kor 6:12-20).

Først slår han det fast (vers 13 b), at den enkeltes krop er Guds ejendom; "legemet er til Herren", siger han med eftertryk. Fysisk og åndeligt er vi hans ejendom, ikke blot som skabte, men nu også som købte med hans eget blod (vers 20).

Dernæst inddrager han opstandelsen, Kristi og vores (vers 14). "Mave og mad" (vers 13 a) er forgængelige, men legemet er det ikke, det skal opstå til herlighed, uforkrækelighed og evigt liv, når Jesus kommer igen.

"Vore legemer", siger han videre (vers 15) "er Kristi lemmer", dvs. de indgår i Kristi mystiske legeme, hans menighed.

Bibelsk set er sex og den ægteskabelige enhed mellem mand og hustru så meget forbundet, at sex kun hører hjemme her, sex i enhver anden forbindelse er synd. Utugt opløser ægteskabet, bryder dets enhed og krænker dets hellighed.

Man bliver "et legeme" (vers 16) med den, man har seksuelt samkvem med. Også relationen den kristne/Jesus Kristus og relationen den kristne/menigheden trues af illegitime seksuelle forbindelser. Det er tankevækkende, som det er alvorligt!

Som hedninger før evangeliet nåede

Sex er noget langt dybereliggende, noget helligt og mysteriøst, en relation til sin ægtefælle, til sin krop, ja sex indgår i mit gudsforhold på en måde, at det lider skade og trues af illegitim sex.

korintherne (6:9-11), havde nogle af dem været "utugtige, afgudsdyrkere, ægteskabsbrydere, mænd, der ligger i med mænd, tyve, griske mennesker, drukkenbolte, spottere, røvere" (vers 10). Men, da de kom til tro, blev de "vasket rene, helliget, gjort retfærdige ved Herren Jesu Kristi navn og ved vor Guds Ånd". Det var definitivt fortid.

Endelig er legemet også "et tempel for Helligånden, som er i os, og som vi har fra Gud" (vers 19).

Korinthernes nonchalante holdning til sex var særdeles uansvarlig og uovervejende; sex kan på ingen måde sidestilles med det at være sulten og med at spise. Sex er noget langt dybereliggende, noget helligt og mysteriøst, en relation til sin ægtefælle, til sin krop, ja sex indgår i mit gudsforhold på en måde, at det lider skade og trues af illegitim sex.

Sex som underholdning

Paulus' undervisning slår os med forbløffelse, for det er milevidt fra den tilfældige, ligegyldige, konsekvensløse måde, vi moderne omgås sex på. Fra alle kanter lokkes vi med sex, sexsymboler og sexsignaler er overalt.

Men det var de også i Korinth. Det ligger i tidens ånd, at sex må man have, og at man ikke kan begynde tidlig nok. Sex er underholdning og sjov. Et "knald", et tidsfordriv, den ofte obligatoriske afslutning på en hyggelig aften eller en firmafest.

Sex er vittighedsmagernes, filmskabernes, reklamefolkenes og revyforfat-

ternes mest sikre sællert, lummerhed i tanke og konversation noget af det mest sikre, når mennesker mødes, og "titlerne lægges bort" og facaderne og manererne lægges bag.

Harmløst forekommer det måske os, men er det nu også det? Er det ikke snarere en del af den "skamløshed og tåbelige snak eller overfladisk vid", som "ikke passer sig" for "Guds kære børn", som Paulus skriver om i Ef 5:1-7?

Snerpethed er ingen kristen dyd. Selvhøjtidelighed og gravens alvor er bestemt heller ikke, hvad der skal eller bør karakterisere levende kristendom. Sex er dejlig, henførende, ekstatisk, og også en anelse komisk og grinagtig.

Alt det er der så rigelig plads til i Guds verden, og alt sammen vil det være dér, hvor sex indtager sin legitime plads som den fysiske, den kødelige komponent, som binder ægtefællerne sammen til ét, som jo er Guds formål og vilje med ægteskabet.

Sandheden er jo, at det blokerer for den ægte vare, at vi fratages vor værdighed og frarøver andre deres, at kærlighedsakten ender som tyranni og undertrykkelse fremfor den fulde udlevering og given sig selv hen til den ene eneste, man elsker, tilbeder og vil dele livet med.

Igen et af disse bitre eksempler på djævelens løgne, på det ulykkelige, som sker, når "Guds sandhed udskiftes med løgnen" (Rom 1:25).

Af Carsten Thomsen

Midtvejs på vores vandring gennem livet befandt jeg mig i mørke, dybe skove, forvildet fra den vej jeg burde følge. Hvor tungt og plagsomt er det sted at skildre: så vildt og ufremkommeligt at tanken genføder frygten som jeg dengang følte!

Dette religiøse digt står solidt plantet blandt verdenslitteraturens klassikere - 1500 linier fyldt med forunderlige scener og allegorier og en rigdom af middelalderens videnskabelige, teologiske og filosofiske ideer. En litterær sværvægter på linie med Homers Odysseen, Vergils Æneiden og Miltons Det Tabte Paradis¹.

Som Odysseus begiver Dante sig ud på en heroisk rejse, men i stedet for at søge ydre hæder og ære, som helten i det græske digt, så må Dante igennem en indre åndelig vækkelse, førend han renses for synd kan stå foran Gud.

Dante befinder sig i en åndelig "midtlivskrise", tyngt af egen synd, og i en alder af 35 år i jubilåret 1300 foretager han i løbet af syv dage i påsken en fantasirejse gennem Helvede, Skærsilden og Himmelen.

Her møder han sjæle som lider i Underverdenen, mennesker, der må renses for deres synder i Skærsilden og endelig møder han sin elskede muse, Beatrice, der kan føre ham helt op til det endelige mål: Synet af den Almægtige Gud.

For en moderne læser kan det næsten 700 år gamle digt virke "vildt og ufremkommeligt", og mange forlader Dante efter de første sider.

For det første møder Dante på sin rejse et væld af berygtede og berømte personer, og mange af dem kender vi ikke noget til. På Dantes VIP-liste befinder der sig paver, kejsere, helgener, filosoffer, venner og fjender fra hans egen samtid, men også personer fra den græske og romerske mytologi, og bibelske personer - alle har de af Dante fået tildelt 1., 2. eller 3. pladsen: De fleste er havnet i den sydende og boblende underverden, lidt færre befinder sig på skærsildens knoldede

bjerg og kun de få udvalgte meget hellige/heldige svæver allerede rundt i himmelens sfære.

For det andet møder Dante en masse kloge hoveder som fx Aristoteles, Thomas Aquinas, Sankt Benediktus og han benytter dem til at diskutere middelalderens skolastik med dens sammenblanding af græsk filosofi og katolsk teologi. Samtaler, som indimellem går hen over hovedet på de fleste.

For det tredje er Dantes valfart en allegorisk rejse, hvor personer og begivenheder også skal forstås som symboler på ideer, moralske principper eller teologiske dogmer. Noget, vi selvfølgelig er bekendt med fra Bibelens Skrifter, bl.a. Johannes' Åbenbaring, men som kan volde en del besvær at afkode.

Inspiration fra Beatrice

Men falder man for versefødderne og kommer i gang med læsningen åbner der sig et forunderligt og vidtfavnende åndeligt univers, der stadigvæk taler stærkt om syndens straf, om Guds nåde og kærlighed og behovet for at ydmyge sig under Gud og følge hans vilje og bud.

Dante (1265-1321) skrev digtet i eksil fra sin elskede by Firenze. Som engageret florentiner gik han aktivt ind i partikampene, men hans parti tabte og den herskende elite smed ham på

porten, og han genså aldrig sin hjemby eller sin kone igen.

Fra ganske ung var han blevet forelsket i en ung florentinsk kvinde Beatrice, men 24 år gammel døde hun, og med middelalderens hang til et idealiseret kvindebillede blev hun i Dantes sind ophøjet til en madonna-skikkelse, en uskyldsren manifestation af Guds nåde og kærlighed. Og som dette optræder hun i Komedien - tilføjelsen Guddommelig er eftertidens beundrende klap på skulderen til den italienske digter.

Udover at være et religiøst digt er det således også både et kærlighedsdigt og et politisk manifest, det sidste dog kun indirekte.

Helvede

"Midtvejs på vores vandring gennem livet befandt jeg mig i mørke dybe skove". Sådan begynder første strofe. Det er vigtigt for Dante at understrege, at hans egen rejse, hans egen frelseshistorie er enhver kristens åndelige rejse.

"Så meget tynged sønnen mig dengang jeg forlod den sande vej, og kom på vildspor".

Vi har alle forvildet os ind i syndens tætte skov, vores samvittighed er blevet dysset i søvn, lidenskaberne har taget magten fra os, og for at blive løsrevet og tilgivet må vi alle forstå syndens ødelæggende indflydelse i vores liv.

Vi må alle komme til en erkendelse af behovet for Guds nåde og kærlighed. Derfor tager Dante os med på denne rejse, hvor han viser os Guds retfærdige dom over synden og ondskaben, men også hans nåde og kærlighed mod de fortabte, der bøjer sig for ham.

Det første Dante ser på sin pilgrimsfærd til det hinsides er en høj, som er "klædt i morgenlyset fra planeten" og mod den vandrer han. Men tre vilde dyr spærrer vejen for ham og han bliver trængt tilbage.

Da kommer Vergil, som er sendt af Beatrice for at ledsage ham på rejsen. Hvis Dante vil frelses, må han først foretage en rejse gennem Helvede.

På et skilt over indgangen til Helvede står der:

Jeg fører ind til den forpinte by,
jeg fører ind til uophørlig gråd.
Jeg fører ind til det fordømte folk.
Retfærdigt handlede min høje Skaber:
Mig skabte den guddommelige Almagt,
den største visdom og den første kærlighed.
Som evigt skabtes alt, før jeg blev dannet,
så evigt som jeg selv, der er bestandig.
Lad alt håb fare, I der her går ind.

Det syn, der møder Dante, slår ham med gru og rædsel. De forpinte sjæle får alle en straf, der modsvarer den synd, som de har begået.

På vejen ned gennem de snævrere og snævrere kredse i Inferno møder de hyklerne, som render rundt med tunge blykåber, morderne og røverne, som svømmer rundt i Flegeton, floden af kogende blod, mens Kentaurerne løber langs bredden og skyder pile efter de syndere, som dukker op.

Lignende groteske straffe får svindlerne, frådserne, ægteskabsbryderne, de homoseksuelle, de misundelige og de hovmodige.

Dante møder flere paver i Inferno, også græske digtere og sågar Muhammed. Den nederste kreds er forbeholdt forræderne, og her ser de Lucifer som er frosset fast i Kokytos-søen.

Han fremstilles som et modbydeligt seksvinget uhyre med tre ansigter, og ud af hans gab hænger Judas, Brutus og Cassius. Symbolerne på historiens største åndelige og politiske forræderi.

Sammenfattende siger Dante, at synderne har mistet "forstandens rette brug", og synderne i Helvede er også blot en skal af deres tidligere selv. Dante er i starten rædselsslagen og har medynk med de stakkels sjæle, men Vergil belærer ham flere gange om, at Dante ikke har forstået Guds retfærdige dom endnu. Synderne får deres fortjente straf, fordi de ikke ville have med Gud at gøre.

Jo vist måtte jeg græde, og jeg støtted mig til en stenblok; men min fører sagde: "Har du da stadig ingenting begrebet? Her lever fromhed kun når al medlidenhed for længst er død; for hvad er mere skændigt end medynk dér hvor Gud har fældet dommen?" (Hel. 20:25-30)

Skærsilden

Da Dante er kommet ud af Helvedet, så må han stige op af bjerget Purgatoriet. Foran porten ind til Skærsilden sidder

Lad alt håb fare, I der her går ind.

(Teksten på porten til Helvede)

en engel med et sværd og med Sankt Peters nøgler i hånden. Dante kaster sig ned, og englen ridser syv P'er på hans pande, og porten åbnes. De syv P'er står for de syv dødssynder, som Dante må renses for, før han kan komme ind i Paradiset.

Ifølge katolikkerne vil de kristne, som dør i fred med den katolske kirke, men endnu ikke er perfekte, ende i Skærsilden. Her skal de igennem en renselsesproces for at blive lukket ind i Himmelen. Kun de, der har opnået en tilstand af kristen fuldkommenhed kommer direkte ind i Himmelen.

Den protestantiske kirke afviser læren om Skærsilden, men lærer i stedet, at troende, der dør, umiddelbart vil møde deres Frelser i Himmelen. Protestanterne afviser også gradbøjningen af synder som toppes af de syv dødssynder. Vist er der synder, som er alvorligere end andre på grund af de konsekvenser, de får i forhold til Gud og mennesker, men den detaljerede katolske gradbøjning finder vi ikke i Skrifterne.

Og nu vi er ved vranglæren, så afviser vi også Dantes guddommeliggørelse af Maria, som han beder til, da han når Himmelen - også bønner til de døde, som digtet nævner enkelte gange.

Uanset om man tror på Skærsilden eller ej kan man få megen god belæring af at læse om den besværlige vej op ad det hellige bjerg. For Dante er Skærsilden ikke primært et sted, hvor sjælene straffes, men et sted, hvor de "næsten" hellige bevæger sig opad i en helliggørelsesproces.

Dante skrev ikke kun for at udmale en fremtidig tilstand for de kristne,

men for at udfordre dem til at leve et helligt liv her og nu. Dante må vokse som kristen, modnes gennem disciplin og helliggørelse, må befries fra dødsynder som vrede, stolthed, misundelse og grådighed, og i stedet iføre sig dyder som ydmyghed, mildhed og tålmodighed.

Men helliggørelsen er en smertefuld proces, hvilket Dante må sande. For eksempel ser han de hovmodige, som lærer ydmyghed ved at bære en tung byrde, der tvinger dem til jorden, og de misundelige tugtes ved at sidde i bodsskjorter og deres øjne er syet til med jerntråd. De grådige er blevet magre skeletter, og de vellystige lutres i en rensende ild, mens de forknyder eksempler på kyskhed.

I Helvedet er der ingen sol eller stjerner til stede, men derimod oplyser solen vejen op ad Purgatoriet, som et symbol på Guds nåde. Da Dante når til toppen af bjerget, forlader Vergil ham.

Jeg tier her, jeg vejleder dig ikke:
stærk, sund og fri er nu din egen vilje,
den kender vejen: følg den! for nu kroner
og salver jeg dig til din egen herre.
(Pur. 27:139-142)

Vergil kan ikke følge Dante længere. Han har sin plads i Helvedes yderste kreds, men troen på Guds Søn har han ikke. Der er megen visdom for den katolske Dante i den græske filosofi, men ikke visdom til frelse.

I stedet møder han nu Beatrice, der stiger ned fra Himmelen mellem engle og blomster i et af de mest bevægende og smukke afsnit i hele Komeden, Purgatoriets sang nr. 30 og 31. Beatrice bebrejder ham, at han så hurtigt glemte hende efter hendes død (hun er jo ifølge Dante symbolet på Guds kærlighed), og hun befaler ham at angre sine synder, og så siger Dante:

Jeg gennemskued helt mig selv,
og skammen slog mig til jorden.....

da han kommer til sig selv igen befinder han sig i floden Lethe, hvor synderne vaskes bort, så man ikke mere husker dem, og her bliver han døbt.

Han har fået Beatrices tilgivelse og kan nu få lov til rigtigt at se sin muse, der drager sløret til side, og det er som stråleglansen fra evighedernes lysvæld:

Du genskin af det lys der evigt lever:
mon nogen der har drukket af de kilder
der flyder på Parnasset, og er bleget
i skyggen af dets træer, formår at skildre
med nøgtern pen hvordan du fremstod for mig
helt uden slør, mens himlens harmonier
besang dig i den åbne luft deroppe.
(Pur. 32:139-145)

Af hellig bølge steg jeg op på stranden
genfødt og ny, som når de unge træer
om foråret fornyes med nye blade -
ren, rede til at møde himlens stjerner.
(Pur. 33:142-145)

Himmelen

Dantes beskrivelse af Paradiset er en triumferende og jublende blanding af lys, sang og bevægelse. Det er uden tvivl den mest detaljerede og overdådige vision af Himmelen, som er nedskrevet.

Dante føler sig lettere og lettere idet han drages til Gud af kærlighedens uovervindelige styrke. Omkring ham er de himmelske sfærer i harmoni, og Himlen gennemtrængt af lys.

Han som bevæger alt, hans pris og ære udfylder universet, og den stråler på ét sted mere, mindre på et andet. I den af himlene der modtar mest af hans lys, var jeg, og skued dér hvad ingen som stiger ned derfra, formår at skildre.

Alligevel prøver Dante, selvom han ved, at hans ord ikke helt formår at beskrive synet, som nu møder ham. Med Beatrice som ledsager stiger Dante igennem himmellegemerne, hvor Empyrian er den højeste himmel.

Her møder han forskellige hellige, bl.a. Frans af Assisi, Thomas Aquinas, Dantes yndlingsteolog, fransiskaneren Bonaventura og Benedikt af Nursia.

Dante når frem til Primum Mobile i Krystalhimlen, den yderste og største af de roterende himmelsfærer. T. S. Eliot kalder disse sidste 11 sange for "højdepunktet af, hvad digtekunsten nogen sinde har nået og nogen sinde kan nå".

Her ser han Kristus komme til syne med de tolv apostle. Og ud af skaren fremstår Peter, Jakob og Johannes. De udspørger nu Dante i en detaljeret himmelsk katekismus, og Dante består med glans og kronet.

Til faderen, til sønnen og til ånden
sang hele paradiset nu et Gloria

Det var som så jeg universet smile

(Dante i Himmelen)

med toner der berused og betog mig.
Det var som så jeg universet smile
i dette øjeblik, og rusen baned
sig vej igennem hørese og synssans.
Åh, glæde! Udsigelige munterhed!
Åh frydefulde liv i fred og kærlighed!
Åh sikre rigdom uden frygt og attrå!

Det hele ender i den højeste himmel:

Fra det største legeme
er vi nu steget op til denne himmel
af rent lys, åndens lys, mættet med kærlighed,
kærlighed til det gode, fyldt af glæde,
en glæde sødere end nogen anden.
(Par. 30:38-42)

Her møder han først Bernhard af Clairvaux, der fører ham frem for jomfru Maria, som bliver lovprist til skyerne - ja, over dem. Og det er så gennem Marias forbøn, at Dante til sidst skuer Gud i et uforklaret lys. Og her må vi citere flere afsluttende afsnit fra 33. og sidste sang:

Bernhard gav mig et smil, et vink: "Se opad!"
men af mig selv havde jeg allerede
vendt mine øjne derhen hvor han ville,
idet mit blik nu blev bestandig renere
og trængte stadig dybere i strålen
fra dette lys, der i sig selv er sandhed.
Fra da steg mit syn så højt at sproget
ikke kan rumme det, ej heller magter
erindringen at fastholde det sete.

Dybt inde i det klare lysvæld fremstod
tre cirkler, ringe, kredse, ens i formen,
af samme omkreds men forskellig farve.
Den første syntes spejlet i den anden
som regnbue i regnbue; den tredje
var som en flamme, næret af dem begge.

en stakket stund med dødelige øjne,
så jeg med ét, i lysets egen farve,
malet i cirklen, vores eget billed,
som blikket dykket i så dybt det kunne.

Jeg ville gribe billedet og passe
det ind i cirkelns form, men kunne ikke
- thi pennens fjer er ikke engles fingre -
da stråleglansen gennemtrængte sjælen
og lod den blive ét med det den ville.
Dén høje fantasi kan ingen ord nå;
men drift og vilje blev i mig bevæget,
så jævnt som hjulet drejes, af den kærlighed
der driver solen og de andre stjerner.

Dante får lov at skue Treenigheden, symboliseret af et evigt lys, der skinner i tre cirkler. To af dem spejlede hinanden som to regnbuer. Faderens cirkel reflekteres i Sønnens, og den tredje cirkel var den ild (Helligånden), der stod fra dem begge.

Og så ser Dante hjertet af Treenigheden, hvis man kan sige det sådan, for hvem kan udlægge disse linier korrekt? Slår fornuften til? Den ene cirkel tager form af et menneske - Guds Søn - det højeste udtryk for kærlighed. Og med dette syn er Dante nået til målet for sin rejse og han kan juble og danse og frydes mættet af guddommelig kærlighed.

Jo, Dantes Guddommelige Komædie er fyldt med middelalderens katolske tankegang, og med den en ophøjelse af Maria, som ikke er en del af evangeliernes vidnesbyrd - men heldigvis afsluttes digtet med den poetiske fremstilling af Treenigheden.

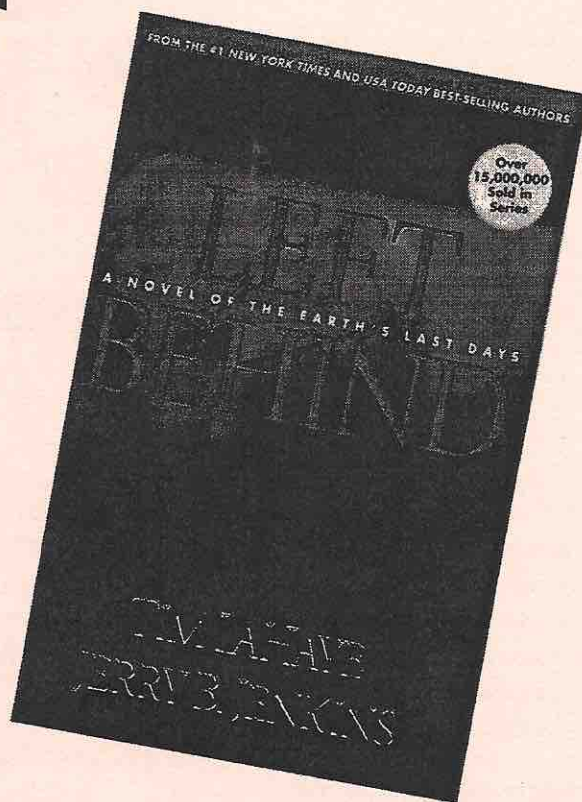
Vi savner i Den Guddommelige Komædie en mere klar forkyndelse af Jesu Kristi værk på korset, og blodets afgørende renselse af synden og tilgivelse af synderen ved tro på Frelseren.

Johannes Åbenbarings eftertryk på det slagtede lam savner en klarere parallel i digtet. Men trods den katolske klædedragt, så forbliver Komædien en både skræmmende og smuk poetisk fremstilling af menneskets behov for indre renselse, om den troendes ønske om at leve i Guds lys og under hans vilje.

Note 1: Den protestantiske John Miltons episke digt »Det Tabte Paradis« (1667) betegnes af mange som den engelsktalende verdens største litterære bedrift (sammen med Shakespeare). Det religiøse digt handler om syndefaldet og Satans kamp og bortvisning fra Himmelen. Det er klart mere evangelisk i tonen end Dantes Komædie. Forhåbentlig kan vi ved en senere lejlighed omtale digtet i vores serie om klassikerne.

Opslugt af endetiden

To konservative amerikanske kristne har fået overvældende succes med en romanserie om de sidste tider. "Ladt Tilbage" hedder 12-binds-værket, som har slået John Grisham og Stephen King på bestseller-listen i USA og romanerne bliver læst langt ud over kristne kredse. Vi ser på det litterære endetids-fænomen, som har fået de apokalyptiske spekulationer til at blusse op igen.

Af Carsten Thomsen

Det var i slutningen af 70'erne. Som teenager på sommerlejr i Sverige lyttede jeg intenst, mens en amerikansk prædikant en sen aften talte om de sidste tider. Gog fra Magog var klart truslen fra det dengang kommunistiske Sovjetunionen, millioner af kinesere oprustede i "riget fra øst", og var de 10 lande (dengang) i det europæiske fællesmarked ikke et tegn på, at Antikrist kunne vokse frem her? Yom Kippur-krigen lurede stadig i baghovedet. Det endelige opgør var i støbeskeen. Scenen sat til Kristi komme.

Det var spændende tider, og jeg læste med interesse Hal Lindseys bestseller fra 1970 "Den Døende Jord", og så bortrykkelses-filmen "Thief in the Night" - og min i forvejen livlige fantasi fik et eskatologisk vitamintilskud. Pludelig var udlands-sektionen i avisen mere end blot nyheder - der var eskatologi gemt bag olieboringer, grædemure, moskeer og jerntæpper.

Nu 20 år efter er de apokalyptiske spekulationer igen i vælten. 11. september, Irak-krigen, kampen mod terror

med dens øgede sikkerheds-kontrol og en stigende globalisering har skabt en fornyet frygt/interesse for vredesskåle og det store dyr i åbenbaringen.

Forfatterparret Tim LaHaye (kendt for bogen De Fire Temperamenter) og Jerry B. Jenkins har samarbejdet om spændingsbøgerne. LaHaye som teologen, der skriver sin udlægning af de bibelske profetier og Jenkins, som lader de fiktive personer indgå i Lahayes grundstruktur.

Den første bog i serien "Ladt Tilbage" udkom helt tilbage i 1995 og i foråret 2004 blev den 12. og sidste bog "Glorious Appearing" sendt ud på det amerikanske marked. På dansk foreligger efterhånden 6-7 af bøgerne.

Bortrykket og hva' så?

"Ladt Tilbage" (Left Behind) begynder med, at alle kristne på jorden bliver bortrykket, hvilket selvfølgelig skaber et verdensomspændende kaos. Vi føl-

ger piloten Rayford Steele, der ligesom mange andre på jorden må kæmpe med, at dele af den nærmeste familie og venner er pist-borte.

Da hans kone flere gange havde fortalt ham om Jesu genkomst, bliver han langsomt overbevist om, at det er det, som rent faktisk er sket. Men er der noget håb for ham? Kan han stadig blive frelst? Og hvad skal der nu ske?

Verden derimod søger andre forklaringer på katastrofen. Er der tale om aliens? Et naturfænomen? Konspirations-teorierne hober sig op, mens en populær rumænsk præsident Nicolae Carpathia bliver valgt som ny FN-generalsekretær og hans fredsbudskab ovenpå verdenskatastrofen bliver modtaget med enfoldig tillid fra alle verdens lande.

Selvom paven med økumenisk korrekthed er blevet bortrykket, så bliver den tilbageværende katolske kirke senere også et instrument for Antikrist. Verdens religioner slår sig nemlig sammen i en global tro og bøjer sig også for Antikrist.

“Den kristne læser er klar over, at bogen smager lidt af honning, men føles bitter i maven.”

Hovedpersonen Rayford Steele slutter sig sammen med en håndfuld “nyomvendte” og danner “Trængselspatruljen”, en lille gruppe, som prøver at bekæmpe Antikrist. De 12 romaner bevæger sig kronologisk gennem de syv års trængsel frem til Kristi 3. komme.

Tidshusholdningslære

Mens en ikke-troende nok primært vil sluge bøgerne som blot god underholdning, så er den kristne læser klar over, at bogen smager lidt af honning, men føles bitter i maven.

Grundstrukturen bygger nemlig på tidshusholdningslæren, på engelsk kaldet »dispensationalism«. En lære, som først og fremmest tilskrives John Nelson Darby fra midten af 1800-tallet, og som senere blev udviklet af den amerikanske teolog Scofield.

Det er en lære, der opfatter Jesu genkomst i to ryk. Først et hemmeligt komme, hvor Herren borttrykker de kristne til Himlen før den store trængsel. Derefter en synlig genkomst, når trængselstiden er forbi og de apokalyptiske tegn er opfyldt. Efter Jesu 3. og sidste genkomst oprettes et bogstaveligt jødisk 1000-årsrige på jorden, og endeligt overgår riget til en ny himmel og ny jord, efter Guds store dommedag.

Hal Lindsey populariserede tidshusholdningslæren med sin bog “Den Døende Jord” i 1970 - hvor profetierne i Ezekiel, Daniel og Åbenbaringen blev flettet sammen med nutidige geopolitiske begivenheder for at skabe et sensationelt scenarie, hvor især Israel blev scenen for mange af

begivenhederne.

Det er nogenlunde det samme scenarie, som de to amerikanske forfattere bruger - blot er det opdateret til en post-kommunistisk verden med fiktive personer - og EU er skiftet ud med FN.

Som litterært værk

Umiddelbart læner serien sig i konstruktionen op ad den klassiske fortælling om den lille mand mod systemet. En magtsyg mand med storhedsvanvid og overnaturlige evner til at bedrage folk, som forsøger at tilrane sig verdensherredømmet, mens en lille håndfuld oprørere bekæmper ham.

Der er sandelig stof nok i Tim Lahayes spekulative forsøg på at sætte bibelens profetier ind i denne model. Desværre føles universet i “Left Behind” fladt og utroværdigt. Ikke, at mirakler og åndelige kræfter gør bogen utroværdig, men beskrivelserne af de geopolitiske forhold og katastroferne er ret tegneserieagtige, samtidig med, at personerne virker meget en-dimensionelle.

Det er klart fra starten, at Lahaye mener, at Det Gamle Testaments profetier skal forstås helt bogstaveligt. Fx får vi på de første sider at vide, at en israelsk ingeniør har opfundet en kemisk formel, som blandet med vand får ørkensandet til at “blomstre som et drivhus” (Es. 35:1). Opfindelsen gør Israel til en af verdens rigeste nationer og indtægterne overgår langt naboernes olierigdomme.

“Hver tomme jord bugnede med blomster og korn, selv produkter, der aldrig før havde kunnet gro i Israel. Det Hellige Land blev storeksportør og

genstand for verdens misundelse, med en arbejdsløshed på nul og fremgang for alle...Velforsynet med penge og ressourcer sluttede Israel fred med sine naboer. Fri handel og åbne grænser gav alle, der elskede landet, mulighed for at få adgang til det...Jerusalem bød alle velkomne, så længe de kom i fred.”

Derefter læser vi om et stort angreb i Mellemøsten, der er en udlægning af Ezekiel 38 og 39. Gog fra Magog er det fattige Rusland, som har kastet hver en krone i militæret og nu ud af bar misundelse angriber Israel. Men et Guds mirakel sker. Alle russiske fly styrter til jorden, uden at nogen israelere kommer noget til. Blandt vragresterne finder Israel så meget brændsel, at de ikke behøver at bruge deres naturlige ressourcer i seks år! (Ez. 39:10 “De behøver ikke at hente brænde fra marken eller fælde træer i skoven, for de kan bruge våbnene som brændsel.

Beskrivelsen senere i Ladt Tilbage-serien om, hvordan det ret ukendte og det rent politisk ubeskrævede blad på to uger efter borttrykkelsen formår at tilrane sig magten i FN er også lettere tyndbenet. Han dræber blandt andet en rig milliardær, som er udset som FN-ambassadør og hypnotiserer forsamlingen, så de ikke husker, hvad der foregik. De store hovedreligioner slutter fred og danner én stor fællesreligion, mens muslimerne går med til at flytte Klippemoskeen til Ny Babylon, så jøderne kan bygge deres tempel! Noget af en politisk drejning.

Fiktion og fakta

Hovedproblemet er dog den sammenblanding af thriller-roman, profeti og historieskrivning, som gør, at man har svært ved at tage nogle af tingene ret alvorligt.

Som spændingsbog er den ikke på niveau med for eksempel en John Grisham-bog (jeg har dog kun læst de to første i serien, så måske bliver de bedre hen ad vejen), som profeti er det til tider meget svært at løsrive sig fra, at man under læsningen bliver undervist i en bestemt udlægning af Skriften. Som politisk historieskrivning er det med amerikanske konservative kristnes sort-hvide briller på. (Selvfølgelig er det amerikanerne, som leder an i kampen mod Antikrist).

Det er også svært for en almindelig læser at skille fiktion og fakta. Hvornår er der tale om fortolkninger af bibelske profetier, og hvornår digter forfatterne videre på deres egen historie?

Genopbygningen af templet er selvfølgelig profeti, men hvad med at muslimerne overlader pladsen frivilligt til jøderne? Er der belæg for en trængsels-patrulje i Johannes Åbenbaring - og vil der overhovedet være nogen, som bliver frelst efter Herrens komme, som bøgerne antyder?

Ladt Tilbage-hype

Roman-serien er en del af et større fænomen. Bøgerne, som er solgt i over 60 millioner eksemplarer, er fulgt op af Ladt Tilbage-børnebøger, på internettet har Lindsey/Jenkins en profetskole, og man kan få e-mail-nyheder om politiske/eskatologiske begivenheder.

Der er efter min mening flere uheldige sider ved denne optagethed af at se Mellemøst-fredsftaler, alt hvad der sker med tempelpladsen i Jerusalem og nu den såkaldte sikkerhedsmur, der bygges på Vestbredden, som tegn på de sidste tider.

1. For det første er det klart, at disse bombastiske profet-udsagn får betydning for ens politiske holdninger. Eller måske er det ens politiske verdensbillede, som er afgørende for profet-fortolkningen. For eksempel ses enhver fredsftale mellem de arabiske lande og Israel med stor mistænksomhed, Rusland og Kina er stadigvæk de onde magter, som vil gå imod Israel, og FN er ikke andet end en vugge for Antikrist, så skal USA virkelig have mandat fra denne organisation for at gå i krig med Irak?

2. For det andet er det betænkeligt at være alt for dogmatisk og skråsikker omkring nøjagtig hvornår og hvor begivenhederne sker i f.eks. Johannes Åbenbaring. Forlaget Tyndale lover, at fortolkningen af profetierne i bøgerne er "teologisk sunde", men tidshusholdningslæren deles langt fra af alle kristne.

Flere evangelikale kirkeretninger mener ikke, at der er belæg i Bibelen for at skille Kristi komme i to tempi, før og efter trængslen. I stedet ses Kristi

"Det vigtigste er ikke hvornår, men hvem. Eskatologi er centreret i Jesus Kristus, vort håb."

komme som én afgørende begivenhed, hvor de kristne vil blive forenet med Jesus Kristus, og hvor verden vil blive dømt og muligvis efterfulgt af et tusindårsrige. Hvorvidt Herrens komme sker før, under eller efter trængslen, er der også stor uenighed om.

Når vi læser Jeremias, Esajas og Eze-kiel, så er der mange ubesvarede spørgsmål. Er det Herrens første, andet eller måske tredje komme, der er tale om? Er det evigheden eller tusindårsriget, som der nu tales om - eller en blanding af begge ting (som det indimellem synes)? Vi må være ydmyge over for de steder, hvor vi kun kan skimte skygger.

De forskellige meninger om placeringen af begivenhederne i de sidste tider har også betydet, at de vigtigste af kirkens trosbekendelser har undladt at være alt for dogmatiske omkring eskatologien.

3. For det tredje må vi alvorligt spørge, hvor vores fokus virkelig er, når det gælder eskatologi. Spørgsmålet er, om det virkelig er Herrens mening med profetierne, at de skal bruges som et avanceret politisk puslespil, som vi skal prøve at samle, vel vidende, at der stadig mangler flere brikker.

Apostlen Johannes skrev Åbenbaringen til kristne, som led under forfølgelser i det romerske rige. Han ønskede, at de kristne forstod, at den hårde modstand ikke kunne hindre Guds planer og hans afgørende indgriben og sejr over de sataniske kræfter.

Profetierne er ikke primært skrevet for at tilfredsstille vores nysgerrighed om de nøjagtige detaljer i fremtidige begivenheder, for at oplyse os om, hvorvidt den ene eller anden stat er

God fra Magog, eller om VISA-kortet indeholder dyrets mærke.

Ja, vi har fået nok af vide om, at der kommer en voldsom dom over nationerne, vi har fået et glimt af himmelen, så de troende i svær modgang er forsikret om, at Guds dom og frelse er sikker. For at minde de kristne om deres "salige håb".

I mange perioder af historien har kristne følt, at de levede i exceptionelle, dramatiske og helt konkret sidste tider. Og, de har ret, for enhver tid efter Kristi første komme er i én forstand apokalyptisk. Ja, man kunne spørge, om der er nogen ide i at kalde den ene epoke mere apokalyptisk end en anden. Om 200 år vil de begivenheder, vi nu går så meget op i måske vise sig mindre afgørende.

Det er ikke så vigtigt, om Herren kommer i vor generation eller om 200 år, om Israel når at skrive 10 fredsftaler med araberne, inden Kristus viser sig i skyerne.

Det vigtigste er ikke "hvornår" men "hvem". Eskatologi er centreret i Kristus Jesus, vor Herre og Frelser. Han bør være vor fokus, vort håb, vor prioritering. Vi lever i forventning om, at Han kommer for at hente os hjem til de himmelske boliger, at han er Herre over nationerne og vil dømme verden en dag. At han vil tørre hver tåre fra vor kind og forny alt.

I denne forventning og med dette håb lever vi, prioriterer vi, bier vi, prædiker vi, evangeliserer vi. Den nøjagtige rækkefølge af de forskellige begivenheder viger derfor pladsen for det langt større, at vi skal være sammen med Herren Jesus Kristus.

Oprindeligt var "Narnias verden" tænkt som en mindeartikel i anledning af hundredeårsdagen for Lewis' fødsel i 1898.

Den ene artikel, som bragtes i nr. 1 1999, udviklede sig til at blive en serie, som har kørt lige siden. Vi har gennemgået samtlige Narniabøger med undtagelse af den første "Løven, heksen og garderobeskabet", som vi går i gang med nu og den sidste "Det sidste slag", som vi når til i 2005.

Det er nok værd at rekapitulere rækkefølgen, hvori bøgerne blev skrevet og udkom: "Løven, heksen og garderobeskabet" udkom i 1950 efterfulgt af "Prins Caspian" i 1951 og "Morgenvandrerens rejse" i 1952.

Indimellem »Morgenvandrerens rejse» og dens naturlige fortsættelse i "Sølvstolen", som kom 1953, blev "Hesten og drengen" udgivet i 1952. Den syvende og sidste bog om Narnia "Det sidste slag" blev udgivet i 1956, men tidligere samme år skrev og udgav Lewis bogen, som sætter det hele i gang, "Trolldmandens nevø".

Altid vinter, aldrig jul

"Løven, heksen og garderobeskabet" er en lidt ejendommelig titel, men tænker vi nærmere over den, lyder den helt rigtig til et vaskeægte eventyr. Samtidig fastholder den de tre vigtigste ting, som denne historie er om i rækkefølge med faldende betydning.

Vigtigst er Løven, og i forhold til ham er alle de øvrige figurer kun bipersoner, man fristes næsten til at sige statister, men sådan ser han bestemt ikke på dem. Det gør heksen derimod. I sin egen indbildning er hun - til trods for, at hun har sneget sig ind i Narnia - bestemt den vigtigste og mest betydende af alle - "Hendes Kejserslige Majestæt Jadis, Dronning af Narnia, Borgfrue til Cair Paravel, Kejsersinde af Ødeørerne etc". Alle andre er som skidt for hende.

Garderobeskabet står som eksponent for den omgivende verden, forbindelsesledet mellem børnenes verden (England) og eventyrriket Narnia, løven Aslans land.

Fortællingen begynder som alle de

øvrige fortællinger (undtagen "Hesten og drengen") et eller andet sted i England.

De fire børn Peter, Susan, Edmund og Lucy¹ er på grund af luftangrebene i London (krigen 1939-1945) sendt ud til en gammel professor uden børn, som bor i et stort, men sært hus ude på landet et godt stykke fra London.

Denne professor er Digory Kirke, nu en gammel mand "med pjusket hvidt hår både på hovedet og i det meste af ansigtet", som vi kendte som drengen i "Trolldmandens nevø". Garderobeskabet med de magiske egenskaber at kunne åbne op for Narnia, befinder sig hensat på et loft i hans hus. Forbindelsen til Narnia har det, fordi det er gjort af træ, som kom fra et træ, hvis frø kom fra Narnia.

En skov og en faun

Professor Digory Kirkes hus rummede mange muligheder for at gå på opdagelse og for at lege skjul. En tung regnvejrsdag, hvor man kun kunne lege inde, opdager Lucy garderobeskabet, som stod for sig selv i det tomme værelse.

Hun fascineres af det, prøver om hun kan åbne døren, og går endda ind i det, og længere og længere ind. Skabet har tilsyneladende ingen bagvæg og pludselig mærker hun noget hårdt og stikkende mod sig, og noget blødt og smuldrende, men ualmindelig koldt under sine fødder.

Hun får øje på en lygtepæl og opdager, at hun befinder sig i en sneklædt skov. Hun hørte også "lyden af dappende skridt, der nærmede sig. Og et øjeblik efter kom en højt besynderlig person ud fra træerne og trådte ind i skæret fra lygtepælen.

Fra livet og opad lignede han et menneske, men hans ben var formet som en geds, og i stedet for fødder havde han gedeklove. Han havde et fremmedartet, men tiltalende

N A R N I A

Løven, heksen og
garderobeskabet - 1. del

lille ansigt med et kort spidst skæg og krøllet hår, og frem af håret stak to horn, et på hver side af panden. I den ene hånd havde han en paraply; på den anden arm bar han indtil flere pakker. Han var en faun”.

Faunen, hr.Tumnus, som han hed, er yderst interesseret i at få at vide, hvad for en slags skabning Lucy er, og han kredser meget om det, at hun er et menneske, og gentager det igen og igen. Da det går op for ham, at Lucy altså er en menneskedatter, siger han: ”Jeg er ovenud henrykt. Det vil sige ” og så holdt han inde, som om han havde været ved at sige noget, han helst ikke skulle sige, men var kommet i tanke om det i tide”.

Af Hr.Tumnus erfarer Lucy, at landet, hun er kommet til, er Narnia, og at det var vinter, og at det havde det været temmelig længe. Hr.Tumnus spørger også til, hvor Lucy kommer fra, men opfatter hendes ”gennem garderobeskabet i det tomme rum” som ”det fjerne land Detomerum, hvor der hersker evig sommer omkring den strålende by Gar Drobekskabet”.

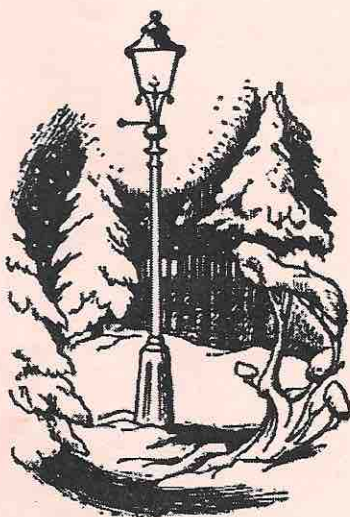
Lucy følger med Hr.Tumnus hjem til hans hyggelige hjem. Hr Tumnus har flere bøger med bl.a.titler som ”Silenus’ levned og breve”, ”Nymferne og deres skikke” og ”Mennesker, munke og skytter; en studie i populære legender” og ”Er mennesket en myte?”.

Den detaljerede liste over nogle af bøgerne i Hr.Tumnus’ bogreol og deres titler kun lige nævnes, men giver os nogle yderst interessante oplysninger ikke alene om bøgernes ejermænd, men også om eventyrets forfatter.

Det er den slags litteratur, Lewis selv er interesseret i, og er for en stor dels vedkommende hans baggrundsmateriale, når han fortæller om Narnia. Den sidste titel ”Er mennesket en myte?” reflekterer i høj grad den debat med sin samtid, Lewis selv førte og førte lidenskabeligt.

Som fortællingen skrider frem, bliver det mere og mere klart, at menneskesønner og menneskedøtre er bestemt til at indtage en central plads i Narnias liv, og at landets skæbne i vid udstrækning afhænger af, at de gør det. En gammel spådom forkynder at

På Cair Paravel (kongeslottet i Narnia) står tronerne tomme.
Men menneskesønner
- og døtre fromme
vil for at sætte sig på dem komme,
og så vil den onde tid være omme”.

Altid vinter, aldrig jul

Landets nuværende hersker - dronningen, den hvide heks - vil gøre alt for at undgå, at den spådom går i opfyldelse - og hun har med dødstrusler truet sine undersåtter til at rapportere til hende enhver ting, som kunne betyde, at menneskesønner og menneskedøtre var i landet. Deraf Hr Tumnus’ interesse for, om Lucy var en menneskedatter og hans fryd over det, som dog øjeblikkelig afløses af en dyb forlegenhed og beklemthed.

Faunen henrykker Lucy med sin fortælling om Narnias henrivende og henrykkende fortid. ”Men nu er det altid vinter,” tilføjede han modfaldent. For at muntre sig selv op tog han en løjerlig lille fløjte frem og begyndte at spille på den. Og den melodi, han spillede, gav Lucy lyst på én gang både til at græde og le og danse og lægge sig til at sove.

Pludselig kommer Lucy i tanke om, at det er høje tid for hende at gå hjem. Til hendes store overraskelse siger Hr.Tumnus, da hun udtaler dette ønske: ”Det er for sent nu,” idet han lagde fløjten fra sig og sørgmodigt rystede på hovedet. Lucy insisterer på, at hun altså skal hjem med det samme.

Men samtidig kan hun ikke undgå at lægge mærke til, hvor forandret Hr.Tumnus er blevet.

Hans øjne var ”fyldt af tårer, som trillede ned ad hans kinder, og snart begyndte de at dryppe fra hans næsetip; og til sidst satte han hænderne op foran ansigtet og begyndte at hulke.

Lucy forsøgte af bedste evne at trøste, men uden held. I desperation brøler Lucy tilsidst ind i øret, at han skal holde op samtidigt med, at hun rusker i ham. Men hr.Tumnus fortsætter med at hulke:

”Åh- åh-åh! Jeg græder, fordi jeg er sådan en slem faun.

Lucy prøver så godt hun kan at trøste Hr.Tumnus med, at han er ”en god faun”, men han lader sig ikke trøste. ”Næ, min gamle far” siger Hr.Tumnus ”ville aldrig have gjort sådan noget.” ”Hvad for noget?” sagde Lucy. ”Sådan noget, som jeg har gjort,” sagde faunen. ”Han ville aldrig været gået i Den hvide Heks’ tjeneste. Men det er jeg. Jeg er i Den hvide Heks’ brød.” ”Den hvide Heks? Hvem er hun?” ”Det er hende, der har hele Narnia i sin magt. Det er hende, der har lavet evig vinter. Tænk dig - altid vinter og aldrig jul! Kan du forestille dig det?”

Kristen grundholdning

Denne første scene fra mødet med landet Narnia er henrivende og alvorsfuld på samme tid som så meget i Lewis’ fortællinger er det. Med Tumnus’ bemærkning om Narnia som et land, hvor der ”altid er vinter og aldrig jul”, har Lewis med det samme tydeligt markeret, at han skriver ud fra en kristen grundholdning.

”Altid vinter, aldrig forår” ville have været det naturlige og passende at sige, hvis hans horisont var blot humanistisk. Men jul er for ham en afgørende ting, et afgørende vendepunkt; før Kristus og efter Kristus er ikke blot som minus og plus i vor måde at opdele tidslinjen på, men ganske enkelt den store, altafgørende forskel.

Det er næsten som om, at vi er i Johannes Evangeliets prolog: ”I ham var liv, og livet var menneskenes lys. Og lyset skinner i mørket, og mørket greb det ikke” (Joh 1: 5). Hr.Tumnus er i et forfærdeligt dilemma. Inderst inde vil han det gode, og han begræder det, som Heksen har gjort både ved ham og ved Narnia.

Han kender profetordene - løftet om de fire troner i Cair Paravel - og han længes efter dets opfyldelse - men han er ikke længere sikker på, at det nogensinde vil ske. Men samtidig er han under Heksens forfærdende trusler om at ville pine ham, maltraktere ham eller måske gøre ham til sten, hvis han ikke gør, som hun har sagt.

Hr. Tumnus er ligesom et symbol på hele menneskeheden, ja hele skabningens (han er både dyr og menneske) trældom under tomheden og forgængeligheden (se Rom 8:20-23), et symbol på ”alle dem, som af frygt for døden hele livet igennem havde været holdt nede i trældom” (Heb 2:15), dem, som Kristus kom for at sætte i frihed.

Edmund møder Heksen

Edmund skal vi komme til at høre en hel del mere om. Han er Lucys yngste broder, ældre end hende, men yngre end både Peter og Susan. Allerede nu i begyndelsen af historien fornemmer vi, at der er stof i ham til en katastrofe og tragedie på samme tid.

Han er rent ud sagt modbydelig mod Lucy, drilagtig og nedgørende uden at eje sin storebroders gentlemanlike opførsel eller sin storesøster Susans flegmatiske måde at være på. En dag de leger skjul, ser Edmund Lucy gemme sig i garderobeskabet og går selv ind i det, og en, to vupti befinder han sig selv i Narnia.

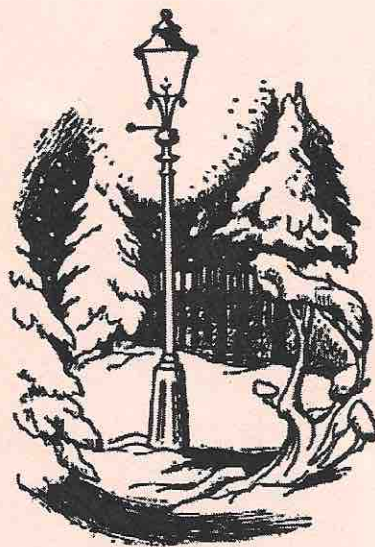
Han møder dog ingen faun, men Heksen selv. Hun er forskrækkende og fascinerende på samme tid: " ... en ganske anderledes person - en stor dame, der var højere end nogen anden kvinde, Edmund nogen sinde havde set. Hun var klædt i hvidt pelsværk helt op til halsen, og i sin højre hånd holdt hun en lang gylden stav, og på hovedet havde hun en gylden krone.

Hendes ansigt var hvidt - ikke bare blegt, men hvidt som sne eller papir eller sukkerglasur, når man så bort fra hendes knaldrøde mund. Egentlig var hendes ansigt smukt, men dets udtryk var stramt, koldt og hovmodigt".

Heksen optræder yderst nedladende og arrogant over for Edmund - der er noget truende ved hendes hånende spørgsmål og svar: "Kender du ikke Narnias dronning?" "Ha! Men det skal du komme till! Jeg gentager - hvad er du for en?". Læg mærke til, at for hende er Edmund et "hvad" ikke et "hvem". I hendes verden er der ikke plads til nogen anden end hende selv. Hun er den Ene, og alt andet og alle andre er som skidt for hende. "Hvad du så end ellers er", fortsætter Heksen i sin tiltale af Edmund, "er du i hvert fald en tosse - det ser man tydeligt".

Heksens første intuition er at dræbe Edmund på stedet. Men så tænker hun over hans forklaring, og ændrer både mening og taktik. Pludselig bliver hun venlig og indladende og opvartende. Og så har hun Edmund i sin hule hånd.

Ud af nogle dråber af en flaske fremtryller hun det bedste Edmund ved - en hel æske af fyldte chokolader. Og nu er Edmund solgt. Medens Edmund guffer løs af chokoladerne udspørger heksen ham om hans familie, og det er meget afgørende for hende at få afgrænset præcist, hvor mange de er, at de er fire, og ikke fem

*Lucy var blevet en
friere og gladere person i
sit møde med Hr.Tumnus
og Narnia; omvendt med
Edmund. Han taler
"stift" og er underlig
"død i hovedet".*

eller tre. "Omsider var der ikke flere fyldte chokolader tilbage, og Edmund stirrede på den tomme æske og ønskede, at hun ville spørge ham, om han ikke havde lyst til nogle flere. Sandsynligvis var dronningen udmærket klar over, hvad han tænkte; for hun vidste i modsætning til Edmund, at dette var fortryllede fyldte chokolader, og at enhver, der først havde smagt dem, kom til at ønske flere og flere af dem og ligefrem - hvis de ellers fik lov til det - ville blive ved med at spise dem, til de døde af det".

Snigløb på Lucy

Lucy var blevet en friere og gladere person i sit møde med Hr.Tumnus og Narnia; omvendt med Edmund. Han taler "stift" og er underlig "død i hovedet".

"Edmund havde det skidt, fordi han havde spist alt for meget chokolade, men hans største ønske var stadig væk at komme til at smage de fyldte chokolader igen. ... Han ville blive nødt til at indrømme over for de andre, at Lucy havde haft ret, og han var sikker på, at alle de andre alle sammen ville holde med faunerne og dyrene, hvorimod han selv var mere end halvvejs ovre på heksens parti".

Lucy regner med, at nu hvor Edmund kan bekræfte, at garderobeskabet indeholder en hemmelighed, og at der findes et land, som heder Narnia, vil Peter og Susan tro hende. "Edmund og jeg har lige været der. Vi mødte hinanden derinde - inde i skoven. Kom nu, Edmund, fortæl dem om det."

"Og nu kommer vi til et af de ubehageligste steder i denne historie. Indtil dette øjeblik havde Edmund været halvsøj og sur og irriteret over, at Lucy havde haft ret, men han havde endnu ikke bestemt, hvad han skulle gøre. Da Peter pludselig stillede ham sit spørgsmål, besluttede han på én gang at gøre det mest modbydelige og ondskabsfulde, han kunne komme på. Han besluttede sig til at snigløbe Lucy."

Giften, fortryllelsen, forførelsen, som Heksen har lagt ind over stakkels Edmund, virker, og gør ham til et endnu mere afstumpet menneske, end han var i forvejen. Lewis' forfatterskab har meget med moral og etik at gøre, og disse ting optager ham meget, ikke mindst bevæggrundene til at leve et retskaffent og retfærdigt liv såvel som det modsatte.

Her er han måske en anelse moralistisk - måske aner vi en løftet pegefinger. Men det vil afgjort være forkert at kalde Narniahistorierne for moralistiske. Det vil være sandere og rigtigere at kalde dem kerygmatiske, (af kerygma: budskab, prædiken, evangelium), fortællende og forkyndende. Kun i en sekundær forstand er de didaktiske (belærende), og belæringen eller moralen om man vil, springer direkte ud af fortællingen.

Edmunds benægtelse og modbydelige og meget ondskabsfulde måde at behandle sin søster på splitter søskendeflokken ad, skaber misstemning mellem dem, og hos de to ældre søskende ligefrem frygt og bekymring for, at Lucy har taget skade på sin forstand. Derfor bliver de enige om at forelægge sagen for professoren.

I professorens studerekammer

Dialogen, de har med professoren, er yderst interessant - det nærmeste, vi kommer i nogen Narniabog på en egentlig akademisk diskussion. Professor Kirke er virkelig videnskabsmand, det mærker man straks. Hans svar og argumenter har megen lighed med flere af Lewis' essays eller radioforedrag i forsvar for troen og den kristne etik.

Professoren begynder med at stille et spørgsmål, som overrasker børnene meget: "Hvorfra ved I, at jeres søster ikke taler sandt?" Det ligesom ligger i luften, at når det gælder sådanne ting, som Lucy har oplevet, kan de umuligt være sande.

Det gælder nærmest pr.definition, og det ved da enhver. Sådan forholder også mange mennesker sig, når de hører fortællingen om Jesus, mest af alt hører om inkarnationen, om Jesu undere, om hans opstandelse fra de døde, om himmelfarten og om, at han kommer igen på himmelens skyer.

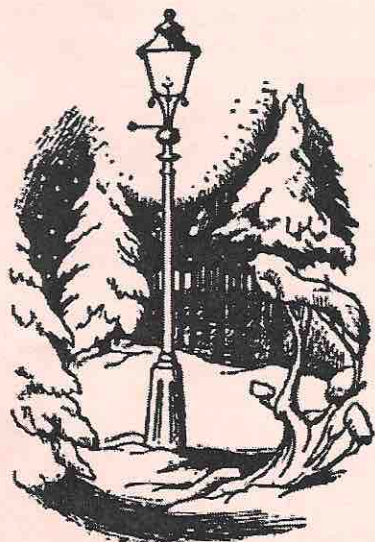
Uden tvivl er der grund til at lukke øjnene og ørerne op en ekstra gang, når vi ser og hører om den slags ting, men det er ganske enkelt et forkert udgangspunkt pr.definition at afvise den slags ting og dermed indskrænke virkeligheden til det, vi kan gribe med vore sanser. Kontrolspørgsmålet, professoren stiller, går på, hvem af de to søskende, der almindeligvis er den mest pålidelige? Hvorfor skulle hun nu pludselig have forvandlet sig til en løgner?

Hele seancen i professorens studerekammer munder - efter et rap over fingrene til den moderne skole ("hvorfor underviser man ikke i logik i skolerne?"); Lewis kan ikke dy sig for at komme med disse små rap - ud i en opsummering af de tre muligheder:

"Enten lyver jeres søster, eller også er hun gal, eller også taler hun sandt. I ved, at hun ikke plejer at lyve, og det er tydeligt nok, at hun ikke er gal. Medmindre der dukker nyt bevismateriale op, må vi altså foreløbig gå ud fra, at hun taler sandt". "Men hvordan skulle det kunne være sandt?" sagde Peter. "Hvorfor siger du det?" spurgte professoren. "Tja," sagde Peter, "hvis det virkelig var sandt, hvorfor finder så ikke alle det fremmede land, hver gang de åbner garderobeskabet? Jeg mener - der var ikke noget derinde, da vi kiggede efter; selv Lucy måtte indrømme, at der ikke var det." "Hvad har det med sagen at gøre?", sagde professoren. "Tja ... hvis ting er virkelige, så er de der vel hele tiden." "Er de?" sagde professoren; og Peter vidste ikke rigtig, hvad han skulle sige."

Hele denne dialog mellem professor Digory Kirke og Peter er næsten som en lektion i apologetik (forsvar for den kristne tro), som Lewis især følte sig kaldet til, og også så mesterligt fungerede i.

Flere af de klassiske indvendinger mod

Apologeten kan ikke andet end rydde falske indvendinger af vejen, og dermed måske bane vejen for troen. Men troen selv kommer gennem forkyndelsen af Jesus Kristus.

troen bliver der her taget hånd om, bl.a. den indvending, at eftersom Gud er usynlig og hans rige er usynligt, og eftersom, at opstandelse ikke er noget, som uden videre finder sted i vores verden, så er det en på forhånd given ting, at intet af det eller ingen af dem er virkelige.

Men kan det da tænkes, at der er en anden verden uden for sansernes verden og observationernes verden, en transcendent verden, vil Peter gerne vide. "Intet er mere sandsynligt," sagde professoren, idet han tog sine briller af og begyndte at pudse dem, medens han mumlede for sig selv: "Gad vide, hvad de egentlig lærer i skolerne?" - Der kom det igen, en henkastet sarkastisk bemærkning om skolen, og hvad den gjorde ved børnene.

"Men hvad skal vi gøre?", sagde Susan. Hun følte, at samtalen var ved at løbe af sporet. "Min kære unge dame," sagde professoren, idet han pludselig kiggede op og så dem nøje an, "der er en løsning, som ingen endnu har foreslået, og som er værd at prøve." "Hvad er det, sagde Susan. "Vi kunne alle sammen forsøge at passe os selv", sagde han. Og så var den samtale forbi."

Samtalen med professoren har ikke ført Peter og Susan til personlig afklaring m.h.t. det, Lucy har oplevet, og om landet Narnia findes eller ej. Men han har givet dem nogle værdifulde værktøjer, som de kan bedømme sandsynligheden af Lucys beretning og vidnesbyrd efter. Og hendes sag står sådan bedømt ikke så dårlig.

Digory Kirke er gået ind i dialogen som professor, ikke som personlig troende. Personlig troende bliver man nemlig kun af egen overbevisning og drift, og der er et personligt valg imellem.

Peter og Susan har endnu tilgode at opleve Narnia. Endnu er der ikke blevet kaldt på dem, men der vil blive kaldt. Apologeten kan ikke andet end rydde falske indvendinger af vejen, og dermed måske bane vejen for troen. Men troen selv kommer altid i et personligt møde med virkeligheden selv, i forkyndelsen af den levende og opstandne Jesus Kristus i evangeliets ord.

Vi må give plads for ordet og Helligånden til at virke, og vi må give det den tid, der er nødvendig. Professorens råd om, at vi hver især "kunne forsøge at passe os selv" er ikke så kynisk, ualvorligt og uengageret, som det i første omgang kunne lyde.

Upassende geskæftighed er ikke så harmløs en ting, som det ofte gøres til. Og ikke-troende, ikke-kristne kan være lige så upassende geskæftige som kristne kan være det. Det kan ligefrem blive taget for givet af det omgivende samfund, at kristen kan man da ikke være uden, at der er noget mentalt forstyrret ved en.

Så i stedet for som professoren har gjort det at behandle Lucys påståede oplevelse af eventyr hinsides garderobeskabets bagvæg efter dets eget værd og dets egne udsagn og præmisser, giver man sig til at analysere budbringernes psyke, som man på forhånd har beskrevet som "gak i låget".

I den sammenhæng er det et godt råd, at "hver passer sit". Så er døren stadig åben for kommunikation mellem mennesker, og for at forståelse en dag kunne komme. Sådan gik det lykkeligt her, men det må vente til de næste kapitler.

Note 1: Fire børn - som vi igen møder i Prins Caspian og de to yngste i "Morgenvandreren Rejse", og igen alle fire (undtagen Susan, desværrel!) i "Det sidste slag" - Peter, Susan, Edmund og Lucy.

Taarbæk-præsten Thorkild Grosbøll har med sin udtalelse om, at Gud har "abdiceret" sat fokus på det nye gudssyn, som præger dele af kirken og dens teologer. Vi stiller her skarpt på det moderne gudsbillede.

En ejendommelig følelse bemærker sig den fligtige avislæser i denne tid. Det religiøse stof har fanget mediernes interesse og optager mere og mere plads i aviserne og i TV.

Islams synlighed i gadebilledet, den uro, som præger store dele af verden i dag, og den politiske debat er uden tvivl

ske trosbekendelse, var endda meget uvidende. (Et hjertesuk: Hvad stiller man op med sådan et hovmod?).

Sådan bølger debatten frem og tilbage, men efterhånden står det klart, at for nogle er bare tanken om, at der findes mennesker i dette land, som har en bibelsk, ortodoks tro en vederstyggelighed. Folk med en gammeldags tro på, at

"Gud er Gud, om alle land lå øde,

Gud er Gud, om alle mand var døde.

Om slægter svimle - blandt stjernestimle
utallig vrimle i høje Himle Guds grøde"

er grinagtige, dumme og værst af alt fundamentalistisk og foran sig ser man allerede konturerne af en terrorist (se Gal 1:8 og 1 Kor 16:22).

menneske, og Jesus og apostlene har også tydeligt forudsagt og advaret om, at sådan ville det blive hen mod det, de kaldte "de sidste dage" eller "den sidste tid".

Samtidig rettede de en advarsel til os om ikke at lade "kærligheden blive kold", ikke at "miste fodfæstet", ikke at miste modet og tabe målet af syne, men tværtimod være vågne, bedende og afventende. Om det skal vi koncentrere os og samle vore sanser fremfor at mundhugges med mennesker, der ikke kan og vil forstå.

Vi skal dog ikke regne med, at vi flytter nogen sten. Debattens nytteværdi for os ligger i at lade vor egen tro udfordre og skærpe ved den. Og så er det nyttigt at have et overblik over, hvor folk står, og hvordan de tænker.

Vigtigst for os er, at vi "gør en evangelists gerning" (2 Tim 4:5), "prædiker ordet, står frem i tide og utide, overbeviser, irettesætter, formaner, tålmodigt og med stadig undervisning" (2 Tim 4:2), "glæder os til Jesu Kristi tilsynkomst" (2 Tim 4:8), og således "holder fast ved livets ord" (Fil 2:16) og dermed bevarer "den skønne betroede skat", dvs. det fulde apostoliske evangelium (2 Tim 1:12-14) til Jesus kommer igen.

Kirken må først og fremmest vide, hvor den selv står, men den må også kunne læse "tidens tegn", udtrykt på en anden måde må den være relevant og autentisk i forhold til sin egen grund, men den må også kunne kommunikere sådan, at den opleves autentisk og relevant i den kultur og samtid, hvor den er anbragt af Jesus, som "jordens salt" (Matt 5:13) og "verdens lys" (Matt 5:14). Det giver spændinger, er fyldt med faldgruber og kræver mere end jordisk visdom.

En del af årsagen til den rådvildhed, der råder i kirken i diskussionen med både moderne og postmoderne mennesker, er, at Bibelen er blevet detroniseret i kirken og ikke længere anerkendes som "Guds ord, hvad det i sandhed er" (1 Thes 2:13). I store dele af kirken anerkendes Bibelen heller ikke som "Guds åbenbaring" og dens fortælling ikke som frelseshistorie eller åbenbaringshistorie, men betragtes og tolkes som enhver anden religion bliver det ud fra religionshistoriske kriterier alene.

De til enhver tid rådende filosofiske anskuelser kommer dermed til at bestemme, hvordan kristendommen skal tolkes; hvordan det postmoderne menneske føler om Gud kommer også til

Men kan kristen
man være
uden at tro på

Gud?

en stærkt medvirkende årsag hertil.

Nyfigenheden over for det "mere, som er mellem himmel og jord", er en anden årsag. Så er der alle de kendte, som i interviews direkte bliver spurgt om, hvordan de forholder sig til Gud og religion.

Samtidig får vi fra mange inden for og uden for kirken næsten dagligt at vide, at det såkaldte postmoderne menneske umuligt kan tro på Gud.

For nylig var der et indlæg i Kristeligt Dagblad, hvor forfatteren med stor iver opfordrede teologiske professorer og andre kompetente mennesker til at formulere et nyt gudssyn, som giver mening for mennesker vokset op med det moderne verdensbillede og Darwins evolutionsteori.

Det er jo indlysende, påstod samme forfatter, at vore forfædre, som for godt 1500 år siden formulerede den apostol-

Allehånde ting, som ikke har det ringeste slægtskab med hinanden, blandes sammen i fremstillingen af dette fugleskræmsel: Uvidenhed om kristendommen, foragt for og had til amerikansk kultur, frygt for Islam og islamisk fanatisme. Andre årsager er en udbredt autoritetsforskrækkelse, demokratisme, politisk korrekthed og afvisning af afhængighed og at have nogen over sig, som man endeligt og ultimativt står til ansvar for med sit liv.

Det er det tragiske ved at være en falden synder, som vi alle er, at det er de færreste, som ved, at de er det, og som kalkulerer med det i deres selvforståelse og opfattelse af verden.

Fri fortolkning

Tager vi Bibelen alvorligt, bør ingen af disse ting overraske os - de indgår tydeligt i Bibelens beskrivelse af det gudløse

at have meget at skulle have sagt.

Således har vi gennem de sidste 150 år set, hvordan forskellige filosofiske strømninger har sat deres fingeraftryk, ja ofte har lagt deres hænder på kirken og næsten dikteret, hvordan teologien skulle tænkes og formes for at blive respekteret og være gyldig på parnasset.

Og således er vi meget groft udtrykt gået fra Kant, Schleiermacher, Bultmann, Tillich til Spong eller fra religionsfilosofisk apologetik over kristen eksistentia- lisme til ateistisk kirkelighed.

Indimellem var der Karl Barth og den dialektiske teologi eller neoortodoksien, som insisterede på åbenbaringen, men desværre fejlede med at forankre den til Skriften.

Kirkens forkyndelse er i krise (og det gælder alle afdelinger af den kristne kirke, ikke kun folkekirken), fordi vi ikke længere respekterer og brænder for reformatorenes "Sola Scriptura", "Skriften alene".

Gud - kun en metafor?

Kan man være forkynder i den kristne kirke uden at ville eller turde tale om Gud som værende? "That is the question"! I f.eks. den aktuelle sag omkring Grosbøll kan han eller de præster, professorer og lægmænd, som har udtalt deres støtte til Grosbøll siges at være autentiske i forhold til det, som kirken står og falder med?

For er det muligt at operere med en tro, man stadig vil kalde kristen, hvor man nedskriver Guds eksistens, og siger "at han har abdiceret til fordel for sin søn", hvor man gør op med selve teismen? Ifølge "Teologisk Ordbog" er teisme "troen på en personlig, selvbevidst og selvvirksom Gud, der ikke kun har skabt verden, men også indvirker på den udefra."

Er det Bibelens tro, som begynder og ender med Gud? Er der nogen som helst antydning af, at nogen bibelsk forfatter brugte ordet "Gud" som metafor, som betegnelse eller tydningsord for noget andet, kærlighed f.eks.?

Kan man forestille sig, at trosbekendelsens første led mener noget rent abstrakt eller poetisk med det, når den gennem generationer har lagt ord til kristnes bekendelse af vores fælles tro på "Gud Fader, den Almægtige, himlens og jordens skaber"?

Grosbøll og andre vil måske svare nej på disse spørgsmål, men omgående vil de gøre gældende, at vi lever i en helt

Kirkens forkyndelse er i krise, fordi vi ikke længere respekterer og brænder for reformato- rernes "Sola Scriptura", "Skriften alene".

anden verden, og at ord som gud, skaber, jomfrufødsel, opstandelse, himmelfart, kødets opstandelse og evigt liv ikke giver mening i vores verden.

Hebræerbrevet 11 er lærerigt i hense- ende til det spørgsmål, vi stiller om tro, både om, hvad tro er og forudsætter, og hvor tro fører hen.

Kun ved tro er det muligt at fatte sammenhængen i verden og i livet - kun gennem den kender vi, at "verden blev skabt ved Guds ord", og at det, vi ser, er blevet til af noget usynligt.

Men pointen i disse ord er ikke, at det er fint dette med troen, men at Gud er der før troen, og at den netop er mulig, fordi Gud er der, tager initiativer og handler.

Kun derfor kan troen kaldes "tillid" og "håb". Hvordan f.eks. Enok og Noa eller Abraham modtog Guds ord, ved vi ikke, men uden tvivl hørte de det og var ikke i tvivl om, at det var Gud, som talte til dem.

Videnskaben ikke ufejlbarlig

Meget har ændret sig siden Bibelens tid og i kirkens totusindårige historie. Verdensbilledet er et afgørende andet, livets opståen forklares anderledes, verden er blevet uendelig mere kompleks og skræmmende upersonlig, tilfældig og meningsløs.

Menneskets teknologiske kunnen og formåen synes ubegrænset. Men ikke kun for det gode, bestemt også for det destruktive og ødelæggende. Ja havde der ikke været et Forsyn, som har holdt hånden over os, kunne vi nemt have udsluttet alt levende for længst.

Mennesket selv er på bunden det samme frygtende og skrøbelige menne- ske, det har været lige siden syndefaldets dage.

Videnskabelige målinger giver sig ud

for at være objektive, og generelt er der ikke nogen grund til at betvivle deres nøjagtighed eller de fysiske love.

Den subjektive faktor i en hvilken som helst undersøgelse kan man imidlertid ikke se bort fra. Videnskaben er dermed ikke uforanderlig eller ufejlbarlig; tilmed savner den helt den personlige dimen- sion; gør man den til Gud og betragter den som den definitive autoritet uden for sig selv, er man i sandhed ilde stedt, ikke bedre end babylonerne, om hvem Esajas sagde:

"Bel går i knæ, Nebo synker sammen (Bel og Nebo er babyloniske guder), gudebillederne læsses på lastdyr og okser. De, der blev båret af jer, løftes op på trætte dyr, men de synker sam- men og går i knæ, de kan ikke bringe deres byrde i sikkerhed, guderne selv må gå i fangenskab. Hør mig, Jakobs hus, alle de, der er tilbage af Israels hus: Lige fra fødslen blev I løftet op, I blev båret fra moders liv. Til I bliver gamle, er jeg den samme, til I bliver grå, bærer jeg på jer." (46:1-4). (Læs også Es. 47:13-15.)

Maren i Kæret

Meget afhænger som bekendt af øjnene, der ser, ørerne, som hører og hjertet, som tror. Grosbøll f.eks. taler hånligt om "Maren i Kæret" og "Anna i Mosen", og frimodigt proklamerer han, at "den slags (de i kristentroen indbyggede dogmer og forestillinger) siger mig ikke noget, og som min mor kan bevidne, sagde mig heller ikke noget som barn".

Men hvad kommer det dog sagen ved, hvad der siger Grosbøll noget; hvem gør ham eller Spong eller nogen som helst anden af tidens kloge til uimodsigelige sandhedsvidner og autoriteter?

Hvorfor skulle vi dog lytte til dem fremfor til Moses, Esajas, Jesus, Paulus, Augustin, Calvin, Luther eller kirken i dens totusindeårige historie, ja for den sags skyld til enfoldigt troende men- nesker som de navnkundige "Maren i Kæret" og "Anna i Mosen"?

Var det ikke Jesus, som takkede og priste Gud for, at han "havde skjult dette (om Himmeriget) for vise og forstandige, og åbenbaret det for umyndige" (Matt 11:23)?

Tilsvarende appellerer Paulus til korintherne og beder dem huske, hvad de var, da Gud kaldte dem:

De var "ikke mange vise i verdslig forstand, ikke mange mægtige, ikke mange fornemme. Men det, som er dårskab i verden, udvalgte Gud for at gøre de vise til skamme, og det, som var svagt i verden, udvalgte Gud for at gøre det stærke til skamme, og det, som verden ser ned på, og som ringe- agtes, det som ingenting er, udvalgte Gud for at gøre det, som er noget, til ingenting." (1 Kor 1:26-29).

Hvor stor en betydning for vor gudsforståelse har egentlig det med verdensbilledet? De bibelske forfattere var udmærket klar over eksistensen af nærøstens skabelsesmyter, men intet steds, hvor Guds skabelse af verden præsenteres som historie gøres der brug af dem, kun, hvor der er tale om poesi, kan vi træffe på dem i Det gamle Testamente, og da fremgår det klart af sammenhængen, at det er billedsprog, og ikke en beskrivelse af et hændelsesforløb.

Ingen Gud med hvidt skæg

Det med, at nogen bibelsk forfatter forestiller sig den evige Gud som en gammel mand med langt hvidt skæg og siddende på en trone svævende et eller andet sted i rummet, er helt ved siden af. Og vi skal hilse og sige fra Maren i Kæret og Anna i Mosen, at sådan har heller ingen af dem nogensinde forestillet sig Gud.

Så forholdsvis tidligt i Israels historie, som da kong Salomo bad sin bøn ved templets indvielse, stod det lysende klart for ham og for Israel, at Gud ikke kan rummes i nogen bolig, hvor stor og prægtig den end måtte bygges, og det hverken på jorden eller i himlen: "Bor da Gud på jorden? Nej, himlen og himlenes himmel kan ikke rumme dig; hvor meget mindre da dette hus, som jeg har bygget dig?" (1 Kong 8:27).

Profeten Esajas i det 7. århundrede før Kristus kendte ikke det moderne verdensbillede, men han vidste, hvilken hellig, majestætisk, ubegribelig og uendelig stor Gud, han tjente, så universet blev for ham uendeligt i sin udstrækning for bare at kunne skaffe rum for at kunne tale om så stor en Gud: "Med hvem vil I sammenligne Gud? Hvad vil I sætte op til sammenligning med ham?" spørges der i Es 40:18 og 25, og svares der i vers 22:

"Det er ham, der troner over jordens

*Kristendommen betragter
sig selv som rationel og
forsøger at præsentere
sit budskab, så der er
struktur, sammenhæng
og begrundelser i det.*

flade, men alle dens beboere er som græshopper; han spænder himlen ud som et slør, breder den ud som et telt til at bo i."

Om Herren Jesus Kristus i hans opstandelse og himmelfart proklamerer Paulus, at han er "steget op højt over alle himle for at fylde alt", og at han dér er "højt over al myndighed, magt, kraft, herskermagt og hvert navn, som nævnes kan" (Ef 4:10 og 1:21). Når Skriften omtaler og beskriver Guds transcendens med at bruge billeder eller metaforer knyttet til rum og tid, afgrænser den ikke Gud til disse sfærer.

Vores manglende evne til at kunne beskrive og forstå Gud må ikke forlede os til at tro, som Grosbøll og andre synes at tro, at så er Gud ikke virkelig, ikke personlig og rådende, men kun et ord eller et symbol, vi har valgt at bruge, når vi vil tyde livet og finde dets sammenhængskraft.

Har Gud abdiceret?

Gud som den ikke værende, ikke eksisterende rimer også godt med Grosbølls erklæring, at "Gud har abdiceret til fordel for sin søn", som han forklarer som "til fordel for os" og med, hvad han videre siger, at skal gudsriget komme, må det komme ved, at vi praktiserer næstekærlighed, ellers kommer det aldrig.

Stil over for det Guds ord til Moses "Jeg er din faders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud og Jakobs Gud" (2 Mos 3:6) eller lidt længere henne i samme tekst, hvor Gud både åbenbarer sit navn og tyder dets mening: "Jeg er, den jeg er!", og sådan skal du sige til dem (til israelitterne): "JEG ER har sendt mig til jer" (2 Mos 3:14) (Læs også Joh. 17:6). Meget apropos, spørger stud.theol. Ida Hammerick Nielson i et læserindlæg i Politiken den 11.juli:

"Det er rigtigt, at inkarnationen er

central i kristendommen. Men betyder den, at Gud helt og aldeles har udtømt sig i Jesus og definitivt opgivet at være "noget" uden for mennesket?.....Ifølge den postmetafysiske tradition er det forkert at betragte Gud som "noget" Jeg mener, at denne tolkning af kristendommen er forkert.

Men baggrunden for den teologiske afvisning af metafysikken ("metafysik" betyder "efter det fysiske", dvs. de sidste grunde og sammenhænge for tilværelsen; red.), og dermed også Grosbølls afvisning af denne bygger netop på inkarnationen, at der var "et noget", som kunne udtømme sig i mennesket Jesus. Den teologiske afvisning af metafysikken bygger på metafysiske spekulationer.

Den kristne fortælling synes selv at sætte en stopklods i for forestillingen om inkarnationen som Guds endegyldige nej til at være Gud. For nok er inkarnationen central, men hvad med opstandelsen? For postmetafysiske teologer er den et irriterende appendiks, der enten forsøges udlagt i meget diffuse vendinger eller ignoreres.

Bibelen er skrevet af mennesker og udstiller også disses kulturelle indskrænkning. Men man bliver nødt til at forholde sig seriøst til de centrale elementer i den kristne fortælling, hvis man vil formulere en kristen teologi. Blot at frembringe en filosofi, der svarer til tidsånden, og optage ét element fra kristendommen, man kan bruge, i dette tilfælde inkarnationen, er i bedste fald en tynd og mangelfuld kristendomsforståelse.

Et andet spørgsmål er, om metafysikken nu er så slem, og om det er så forfærdeligt at betragte Gud som "noget" uden for mennesket. Måske kan det endda være en befrielse. Historien viser med al tydelighed, at mennesket ikke formår at realisere den fuldkomne næstekærlighed. Og når mennesket ikke formår dette, er der ifølge Grosbøll intet. Mennesket må segne under dette umenneskelige krav.

Viser erfaringen ikke, at det er kravet om den totale realisering af kærligheden, der netop truer menneskeligheden? Ser vi ikke, at næstekærligheden viser sig og den store kunst opstår, når mennesket hengiver sig til en andethed, som er større end det selv." (Så vidt Ida Hammerick Nielson).

I Grosbølls teologi er Gud (Faderen) og den anden person i guddommen, Jesus Kristus blevet radikalt omdefineret; ikke længere giver det mening at tro på ham

som Guds Søn fra evighed; inkarnationen i egentlig forstand er også filtreret fra, og det er opstandelsen, himmelfarten og genkomsten også; vi står tilbage med en Jesus, der nok er unik, men alligevel ikke er mere end et menneske; "teologien er", som det træffende er sagt, "blevet til antropologi".

Og det er noget afgørende andet end at tale om Gud i analogier hentet ind fra verden og menneskelivet eller at tale om ham i billedsprog og metaforer. Det gør Gud selv, det gør Bibelen, det gør kirken, det gør vi alle. Ingen ord og intet sprog slår til, når vi står overfor den virkelighedens virkelighed, som er Gud. At møde den er som at "bo ved fortærende ild og bo ved evige flammer" (Es 33:14). "Lad mig dog se din herlighed!", bad Moses, og fik bønnen opfyldt, men kun på en måde, som han kunne bære: "Du får ikke lov til at se mit ansigt, for intet menneske kan se mig og beholde livet". (2 Mos 33:18-23; se også 1 Tim 6:16).

Ingen bibellæser lades i tvivl om, at Gud virkelig mødte Moses, eller at Esajas gjorde det (Es 6) eller Ezekiel (Ez 1-2) eller de udvalgte disciple på forklarelsens bjerg.

Ingen er heller i tvivl om, at den sproglige beskrivelse af det ikke er virkeligheden selv, men det bedste som ord, og metaforer kan yde for at føre os ind i Guds transcendent virkelighed.

At det er sådan skal vi ikke ringeagte og sige, "at det bare handler om ord". At have ord og at kunne tale er i virkeligheden en del af gudsbilledligheden, mennesket er skabt med.

Dermed er kommunikation med sig selv og andre og med Gud blevet en åben mulighed for mennesket. Et af Det nye Testaments dybeste vidnesbyrd om Jesus Kristus identificerer Jesus både i hans evige forudeksistens hos Gud og i inkarnationen med Ordet, Gudsordet.

Heller ikke bør vi se bort fra Helligåndens medvirken i Skrifternes tilblivelse (2 Tim 3:16; 2 Pet 1:21) og Helligåndens medvirken, når ordet bliver "liv og ånd" for os.

På den måde er der tale om guddommelig, ikke blot menneskelig kommunikation, når Gud taler til os gennem sit ord. Paulus sætter ord på denne hemmelighed i 1. Kor. 2:7-10:

"Hvad vi taler om, er Guds hemmelige visdom, som var skjult, men som Gud

*Det dybt smertelige ved
Grosbølls holdninger er, at
han fremsætter dem i kir-
ken, hvor mennesker kom-
mer med en forventning om
at høre evangeliet.*

allerede før tidernes begyndelse havde bestemt skulle føre os til herlighed.

Den visdom har ingen af denne verdens herskere kendt, for havde de kendt den, ville de ikke have korsfæstet herlighedens Herre. Men som der står skrevet: Hvad intet øje har set og intet øre hørt, og hvad der ikke er opstået i noget menneskes hjerte, det, som Gud har beredt for dem, der elsker ham, det har Gud åbenbaret for os ved Ånden. Thi Ånden ransager alt, selv Guds dybder.

Her er en side af sagen, som aldrig bliver nævnt i debatten - Helligånden. Kristendommen betragter sig selv som rationel, og den forsøger at præsentere sit budskab, så der er struktur, sammenhæng og begrundelser i det.

Paulus understreger denne rationalitet, denne "visdom", som han kalder det. Men der er en dimension mere, en Helligåndens dimension, idet at det kun er ved Helligåndens mellemkomst, at evangeliet kan forkyndes, og kun ved samme Ånds mellemkomst, at det kan høres i tro, blive forstået og modtaget.

Sælger ud af arvesølvet

Det er ejendommeligt at iagttage, hvor meget man er villig til at sælge ud af arvesølvet for at tilfredsstille kradse rationalister som Grosbøl, biskop Spong og andre, og hvor lidt, om overhovedet noget af kristendommen, man har tilbage, før man er færdige med den proces.

Det er efterhånden blevet noget af en kliche at forklare Jesu liv og død eksklusivt som Jesu solidaritet med de svage og lidende. Det unikke ved Jesu død som en sonofferdød, hvori Jesus forsoner os med Gud, tager vor synd og skyld på sig og dør som vor stedfortræder, er borte, og med Grosbøll er ringen sluttet, og Gud selv bliver borte.

Guds kraft, hvormed Jesus oprejses fra

graven og løftes op på tronen ved Guds højre hånd, er borte. Kan det kaldes "Guds skjulte hemmelige visdom, som Gud allerede før tidernes begyndelse havde bestemt skulle føre os til herlighed" (1 Kor 2:7)? Hvor er den trøst, som bærer gennem liv og død, i det?

Synden er ikke borte, døden er ikke borte, alt er ved det gamle, og nogen ny skabelse er der ikke. Kan det virkelig kaldes "det glædelige budskab"?

Den eskatologiske virkelighed, at Jesus kommer igen, og kommer med "magt og megen herlighed" (Matt 24:30) er også borte, og Guds riges komme er nu afhængig af, at vi efterlever det moralske eksempel, som Jesus satte os, og at vi går ud og praktiserer næstekærlighed som han. Ærligt og redeligt, det er en fattig kristendom, som her rækkes os, så fattig i forhold til evangeliet, at vi må spørge: skal det være kristendom?

Det dybt smertelige og anfægtende ved Grosbølls og ligesindede præsters holdninger er, at de fremsætter dem som præster og forkynner dem i kirken, hvor mennesker kommer (eller burde komme) med en forventning om at høre evangeliet og møde Guds ord. Men selv Grosbøll kan ikke for alvor mene, at det er Guds ord eller evangeliet, han forkynner.

I kirken er der imidlertid intet andet end evangeliet og Guds ord, som gælder. Kirken er ikke et debatforum, ikke et parlament eller en forening, og den er ikke sat ind i verden for at udsende utydelig lyd eller usikre meldinger (se 1 Kor 14:6-12), men for at forkynde for alle, at det umulige er sket og sket offentligt.

Kirken er ikke over Ordet, men under Ordet; Ordet står og falder ikke med kirken, men kirken står og falder med det. Kirkens tjenere må gøre op med sig selv, om de vil "prædike ordet" (2 Tim 4:2) eller ikke.

Kirken har ikke plads til menneskeme-ninger, men må skabe rum for Ordet. På et universitet eller i hvilket som helst andet forum er det en helt anden sag.

Men ikke i kirken for kirken er ikke menneskers, men Guds. I den råder Gud. Kirken har ingen myndighed i sig selv, men Jesu Kristi myndighed uddelegeret af ham til apostlene råder i den. "Apostlenes lære" (ApG 2:42), "med Jesus Kristus selv som hovedhjørnesten" (Ef 2:20) er, hvad kirken holder fast ved, bygger på og opbygges ved, al anden grund er sandgrund (Matt 7:24-27).

Joyce Deeks - in memoriam 1927-2004

Tirsdag den 27. juli døde Joyce Deeks efter et sygdomsforløb på godt et halvt år, 77 år gammel.

Indtil sidst i maj havde både Joyce selv og vi en vis forventning til, at hun måske ville blive rask, i hvert fald, at hun ville leve længere end de par måneder, det blev til. Joyce ville have elsket at leve længere, på den anden side havde hun også lagt sit liv i Guds hænder, og ville, at han skulle vælge for hende.

Dødsprocessen blev lang, pinefuld og tung for Joyce, ingen tvivl om det. Ind imellem blev hun også grebet af angst og uro, men sædvanligvis oplevede hun Jesu navn som en stærk fæstning at ty til, og hun vidnede stilfærdigt, men glad og gerne om sin tro, og om Guds nåde og godhed. Hun vidste, at hun brød op herfra for at være hjemme hos Herren. Og det glædede hun sig til.

"Kostelig i Guds øjne er hans frommes liv" eller i den tidligere oversættelse "hans frommes død" (Sl 116:15) var et af de sidste bibelvers, Joyce fik læst, og som hun gentog for sig selv igen og igen. Visheden om at høre Herren til - høre ham til i hvis hånd er både liv og død - var det bærende i Joyces liv.

Ung var hun, da hun bevidst forholdt sig til det, at Jesus var hendes frelser. Joyce var datter af dybt troende forældre, som elskede Herren og tjente ham. I sin ungdom gik Joyce på bibelskole, og hun havde i sit hjerte en dyb kærlighed, tillid og hengivenhed for Skrifterne, som fulgte hende livet igennem.

Det var hende om at gøre, at mennesker skulle komme til at elske Guds ord. Al tjeneste, som ophøjede og fremmede ordet, havde Joyces dybe respekt og kærlighed. Selv var hun dybt inde i Skrifterne og tillige i besiddelse af megen visdom, så hun var god at spørge til råds. Vi vil savne hende også

i den kapacitet.

Joyce var dygtig, et ordensmenneske ud til yderste neglespids. Hun var perfektionistisk med sit arbejde. Deadlines og aftaler skulle overholdes. Hun lærte f.eks. aldrig at acceptere min slendrian og de mange udskudte deadlines, men alligvel viste hun forståelse, overbærenhed og barmhjertighed og blev endda bedre og bedre til det.

Joyce var trofast og loyal som få. I Kristent Fællesskab må hun nærmest kaldes en institution, først længe i København og dernæst endnu længere i Odense. Triumviratet Joyce, Birgit Bak og Edel Rasmussen og deres fælles hjem på Fortunvej i Charlottenlund har sat sig dybe og blivende spor i en hel generation af de tidlige KF'ere. Med Joyces død fornemmer vi, at ikke blot et liv er afsluttet, men at en epoke nu står foræld.

Joyce var fast inventar ved alle gudstjenester og møder. Der var næppe nogen søndagsgudstjeneste, hvor hun ikke bad højt. Hun var en pionér hvad bøn, og hvad bedemøder angår. Hun forsømte ingen bibeltimer.

Hun elskede naturen. Hun kom til at holde af Gerdas hunde - og andres hunde med. Dagligt gik hun, sommer og vinter, i solskin som i sne og frost sine lange ture. Hendes og Gerdas årlige tur til England var både familiebegivenhed og naturoplevelse.

Joyce var en forbeder af de store. Hun var forbløffende mild, tilbageholdende med kritik og dom. Hun øvede sig virkelig i at leve i nåden, og det prægede hendes holdninger og attituder til mennesker.

Hun stolede på, at Guds nåde en dag ville få det sidste ord, selv i de mennesker med hvem det så mest håbløst ud. Hun var tolerant og overbærende - og hun forblev i menigheden og elskede menigheden - også når den nogen gange måske udviklede sig i

en anden retning, end der egentlig var hendes kop the.

Hendes indsats først som sekretær for KF og Poul Madsen, siden som sekretær og regnskabsfører for KF i Odense og Perspektiv Bibelskole har været imponerende og en solid støtte, opmuntring og opbakning.

Hendes omsorg for vore børn og unge, hendes mange opmuntrende breve, hendes varme venskab, hendes gavmildhed gør os alle sammen ydmyge og taknemmelige, hendes venlighed og hjælpsomhed som god nabo er også et af de lysende spor, hun efterlader sig. Joyce har også sat sig dybe og varige spor ved "bibelnoterne", hun har efterladt sig.

Vi siger Gud tak for Joyce, vi ærer hendes minde. Vi glæder os over hendes udgang, og vi vil efterfølge hendes tro:

"Tænk på jeres ledere, som har talt Guds ord til jer, betragt udfaldet af deres livsløb og efterlign deres tro. Jesus Kristus er den samme i går og i dag og til evig tid" (Heb 13:7-8).

Louis Nielsen

Kristent Perspektiv udgives af Perspektiv Bibelskole. Sekretariatet v. Henning Lytje, Falen 61A, 5000 Odense C, email: lytje@galnet.dk Tlf: 74 41 55 40. Redaktion: Carsten Thomsen (ansv. red), Hvidbjergvej 9, 1th, 2720 Vanløse, e-mail: carsten@macosx.com, tlf. 38 71 25 74, Louis Nielsen, Lungstedløkken 2, 5250 Odense SV, tlf: 65 96 38 37, e-mail: louis.nielsen@mail.dk. Forsendelse: Gerda Jessen Sørensen, Lindevej 56, 5250 Odense SV. Bladet udgives 4 gange om året. Det udsendes gratis til studerende på Perspektiv Bibelskole. Årsabonnement: 100 kr.